LIBRARY OF THE

Massachusetts Bible Society

Catalog No. A-200.4(2)/MK 1911
Family Indo-European
Sub-Family Anatolian
Branch
Group
Language Hayeren Askarhapar
Dialect Western
Locality

Contents St. Mark's Gospel
Version
Translator
Published by Hagop Boyajian
Place Constantinople
Date 1911
Accession No. 2,877
Accession Date July 1, 1946
Price X50

MASSACHUSETTS BIBLE SOCIETY
HOLY BIBLE
FOUNDED 1809

ԱՒԵՏԱՐԱՆ
ԸՍՏ
ՄԱՐԿՈՍԻ

ՅՈՒՆԱԿԱՆ ԲՆԱԳՐԷՆ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԱԾ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Ա. ՅԱԿՈԲ ՊՕՅԱՃԵԱՆ

1911

MASSACHUSETTS BIBLE SOCIETY

ԱՒԵՏԱՐԱՆ

ԸՍՏ ՄԱՐԿՈՍԻ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Աստուծոյ Որդւոյն Յիսուս Քրիստոսի աւետարանին
2 սկիզբը։ Ինչպէս մարգարէներուն մէջ գրուած է.
Ահա ես իմ դեսպանս կը ղրկեմ՝ քու երեսիդ առջեւէն, որ քու ճամբադ պիտի պատրաստէ քու առջեւդ։
3 Անապատի մէջ կանչողին ձայնը, Տէրոջը
ճամբան պատրաստեցէք, անոր շաւիղները շիտկեցէք։
4 Յովհաննէս անապատին մէջ կը մկրտէր, և ապաշխարութեան
մկրտութիւն կը քարոզէր՝ մեղքերու
5 թողութեան համար։ Եւ բոլոր Հրէաստանի երկիրը
ու Երուսաղէմացիք կ'երթային անոր, ու ամէնը կը
մկրտուէին անկէ Յորդանան գետին մէջ՝ մեղքերնին
6 խոստովանելով։ Եւ Յովհաննէս հագեր էր ուղտի
մազ, և իր մէջքը կաշիէ գօտի, ու իր կերակուրը
7 մարախ ու վայրենի մեղր էր։ Եւ կը քարոզէր ու
կ'ըսէր, Իմ ետեւէս ինծմէ զօրաւորը կու գայ, որ ես
արժանի չեմ ծռելու և անոր կօշիկներուն կապերը
8 արձակելու։ Ես ձեզ ջրով մկրտեցի, բայց անիկա
ձեզ Սուրբ Հոգիով պիտի մկրտէ։

9 Ու եղաւ որ այն օրերը Յիսուս Գալիլեայի Նազարէթէն
եկաւ, ու Յովհաննէսէ մկրտուեցաւ Յորդա-

10 նամա մէջ։ Եւ շուտ մը ջուրէն ելլելուն պէս երկինքը
բացուած տեսաւ, և Հոգին աղաւնիի պէս՝
11 որ իր վրայ կ'իջնէր։ Եւ ձայն մը եկաւ երկինքէն,
որ կ'ըսէր, Դուն ես իմ սիրելի Որդիս, որուն հաւներ
եմ։

12 Եւ շուտ մը Հոգին անապատը հանեց զանիկա։
13 Ու քառասուն օր հոն էր անապատին մէջ՝ Սատանայէ
փորձուած, և գազաններուն հետ էր, ու հրեշտակները
իրեն սպասաւորութիւն կ'ընէին։

14 Եւ Յովհաննէսի մատնուելէն ետև Յիսուս Գալիլեա
եկաւ, Աստուծոյ արքայութեան աւետարանը
15 կը քարոզէր Ու կ'ըսէր, Թէ ժամանակը լրացած է,
և Աստուծոյ թագաւորութիւնը մօտեցած է. ապաշխարեցէք
ու աւետարանին հաւատացէք։

16 Երբ Գալիլեացւոց ծովուն քովէն կը պտըտէր,
տեսաւ Սիմոնը ու Սիմոնի եղբայրը Անդրէասը, ծովը
17 ուռկան ձգած, վասն զի ձկնորս էին։ Եւ Յիսուս
ըսաւ անոնց, Իմ ետեւէս եկէք, ու ես ձեզ ընեմ որ
18 մարդու որսորդ ըլլաք։ Անոնք ալ շուտ մը իրենց
19 ուռկանները թողուցին ու անոր ետեւէն գացին։ Եւ
անկէ քիչ մը առաջ երթալով՝ տեսաւ Զեբեդեան
Յակոբոսը ու անոր եղբայրը Յովհաննէսը, որ անոնք
20 ալ նաւին մէջ ուռկանները կը կարկատէին։ Եւ շուտ
մը զանոնք կանչեց. անոնք ալ իրենց հայրը Զեբեդեոսը
վարձկաններուն հետ նաւին մէջ ձգելով՝ անոր
ետեւէն գացին։

21 Ու մտան Կափառնայում. և իսկոյն շաբաթ օրը
22 ժողովարանը մտնելով՝ կը սորվեցնէր։ Եւ կը զարմանային
անոր վարդապետութեանը վրայ, վասն զի
իշխանութիւն ունեցողի մը պէս կը սորվեցնէր ա-

23 նոնց, ու ոչ թէ դպիրներուն պէս։ Եւ անոնց ժողո-
վարանին մէջ մարդ մը կար, որ պիղծ ոգի ունէր իր
24 ներսիդին, ու աղաղակեց՝ ըսելով, Թող տուր, դուն
մեզի հետ ի՞նչ բան ունիս, Յիսուս Նազովրեցի.
միթէ մեզ կորսնցնելո՞ւ եկար. գիտեմ քեզ՝ ո՛վ ես.
25 Աստուծոյ Սուրբը։ Եւ Յիսուս սաստեց անոր՝ ըսե-
26 լով, Պապանձէ ու ել անկէ։ Եւ պիղծ ոգին սաս-
տիկ ցնցեց զանիկա, ու մեծ ձայնով մը աղաղակեց
27 ու անկէ ելաւ։ Եւ ամէնը զարմացան, այնպէս որ
իրարու հարցուփորձ կ'ընէին ու կ'ըսէին, Այս ի՞նչ
է. ի՞նչ նոր վարդապետութիւն է այս, որ իշխանու-
թիւնով պիղծ ոգիներուն ալ կը հրամայէ, ու իրեն
28 կը հնազանդին։ Եւ շուտ մը իր համբաւը Գալիլ-
եացւոց ամէն կողմերը ելաւ։

29 Եւ շուտ մը ժողովարանէն ելլելով՝ Սիմոնի ու
Անդրէասի տունը մտան Յակոբոսի և Յովհաննէսի
30 հետ։ Ու Սիմոնի զոքանչը ջերմէ բռնուած՝ պառկած
31 էր, և շուտ մը անոր համար ըսին իրեն։ Ու Յիսուս
մօտեցաւ, անոր ձեռքէն բռնեց, վերցուց զանիկա.
և իսկոյն ջերմը թող տուաւ զանիկա, ու անոնց
սպասաւորութիւն կ'ընէր։

32 Ու երբ իրիկուն եղաւ, արեգակին մտած ատենը
բոլոր հիւանդները և դիւահարները իրեն կը բերէին։
33 Ու բոլոր քաղաքը դուռը ժողվուեր էր։ (34) Եւ
շատ հիւանդներ կերպ կերպ ցաւերէ՝ բժշկեց ու
շատ դեւեր հանեց. ու դեւերուն խօսիլ չէր տար,
վասն զի զինք կը ճանչնային։

35 Եւ առաւօտուն շատ կանուխ ելլելով դեռ չլուսա-
ցած՝ ելաւ ու գնաց անապատ տեղ մը, և հոն ա-
36 ղօթք կ'ընէր։ Ու Սիմոն և իրեն հետ եղողները զա-

37 ցին անոր ետեւէն։ Ու երբ գտան զանիկա, ըսին ա-
38 նոր թէ Ամէնը քեզ կը փնտռեն։ Եւ ըսաւ անոնց,
Եկէ՛ք երթանք մերձակայ գիւղաքաղաքները, որպէս
զի հոն ալ քարոզեմ, քանզի այս բանին համար
39 ելեր եմ։ Եւ անոնց ժողովարաններուն մէջ կը քա-
րոզէր բոլոր Գալիլեայի մէջ, ու դեւեր կը հանէր։

40 Բորոտ մը եկաւ անոր, կ'աղաչէր, ծունկ կը դնէր
ու կ'ըսէր անոր, Եթէ ուզես, կրնաս զիս մաքրել։
41 Եւ Յիսուս խղճալով՝ ձեռքը երկնցուց, դպաւ անոր
42 ու ըսաւ անոր, Կ'ուզեմ, մաքրուէ։ Ու երբ այս
ըսաւ անոր, շուտ մը բորոտութիւնը անկէ գնաց, ու
43 մաքրուեցաւ։ Եւ սաստիկ պատուէր տալով անոր՝
շուտ մը դուրս հանեց զանիկա, ու ըսաւ անոր,
44 Զգոյշ կեցիր մարդո՛ւ բան մը չըսես, հապա գնա
քեզ քահանային ցուցուր, և տուր քու մաքրուելուդ
ընծան զոր Մովսէս պատուիրեց՝ անոնց վկայութիւն
45 ըլլալու համար։ Բայց անիկա ելլելով՝ սկսաւ շատ
հրատարակել ու բանը տարածել, այնպէս որ ա՛լ
ինք չէր կրնար յայտնի կերպով քաղաք մը մտնել.
հապա դուրսը անապատ տեղեր էր, և ամէն կողմե-
րէն իրեն կու գային։

ԳԼ. Բ

1 Եւ նորէն Կափառնայում մտաւ քանի մը օրէն
2 ետեւ. Ու լսուեցաւ որ անիկա տան մէջ է, և շուտով
շատ մարդիկ ժողվուեցան, այնպէս որ ա՛լ տեղ
չկար, ոչ ալ դրանը քովերը. ու կը խօսէր անոնց
3 Աստուծոյ խօսքը։ Եւ կու գային իրեն՝ չորս մարդով
4 վերցուած անդամալոյծ մը կը բերէին։ Ու երբ բազ-

մութենէն չէին կրնար անոր մօտենալ, քակեցին
տանը յարկը ուր Յիսուս էր, ու ծակ մը բանալով
վար իջեցուցին մահիճը, որուն վրայ պառկած էր
5 *անդամալոյծը։ Եւ Յիսուս անոնց հաւատքը տեսնելով՝*
ըսաւ անդամալոյծին, Որդեակ, քու մեղքերդ
6 *քեզի ներուած են։ Ու դպիրներէն մէկ քանիները*
կային որ հոն նստեր էին, և իրենց սրտերուն մէջ
7 *կը խորհէին՝ ըսելով, Ինչո՞ւ համար ասիկա այսպիսի*
հայհոյութիւններ կը խօսի. ո՞վ կրնայ մեղքերու
8 *թողութիւն տալ, բայց միայն Աստուած։ Եւ Յիսուս*
իսկոյն իմանալով իր հոգւոյն մէջ՝ որ անոնք
այնպէս կը խորհին իրենց մէջ, ըսաւ անոնց, Այդ
9 *ի՞նչ կը խորհիք սրտերնուդ մէջ։ Ո՞րը աւելի դիւրին*
է, անդամալոյծին ըսե՞լ՝ Քու մեղքերդ ներուած են,
10 *թէ ըսել՝ Ելիր, մահիճդ առ ու քալէ։ Բայց որպէս*
զի գիտնաք թէ Որդին մարդոյ իշխանութիւն ունի
երկրի վրայ մեղքերու թողութիւն տալու (ըսաւ
11 *անդամալոյծին,) Քեզի կ'ըսեմ, ելիր, մահիճդ առ*
12 *ու տունդ գնա։ Ան ալ շուտ մը ելաւ, և իր մահիճը*
առնելով՝ ամենուն առջև դուրս ելաւ, այնպէս որ
ամէնը ապշած մնացին, և փառք տուին Աստուծոյ,
ու ըսին թէ Այսպիսի բան մը ամենևին տեսած
չենք։

13 *Եւ ելաւ նորէն ծովեզերքը, ու բոլոր ժողովուրդը*
14 *իրեն կու գային, և կը սորվեցնէր անոնց։ Ու երբ*
կ'անցնէր, տեսաւ Ղևի Ալփէոսեանը, որ մաքս ընդունելու
տեղը նստեր էր, ու ըսաւ անոր, Եկուր իմ
15 *ետևէս. ան ալ ելաւ անոր ետևէն գնաց։ Ու եղաւ*
որ երբ սեղան նստած էր անոր տանը մէջ, շատ
մաքսաւորներ ու մեղաւորներ ալ սեղան նստած էին

Յիսուսի հետ ու անոր աշակերտներուն հետ. քանզի
16 շատուոր էին, ու անոր ետևէն կ'երթային։ Եւ
դպիրները ու փարիսեցիները երբ տեսան թէ անիկա
մաքսաւորներուն ու մեղաւորներուն հետ կ'ուտէ
ըսին անոր աշակերտներուն, Ինչո՞ւ համար մաքսաւորներուն ու մեղաւորներուն հետ կ'ուտէ ու կը
17 խմէ։ Եւ Յիսուս երբ լսեց՝ ըսաւ անոնց, Առողջներուն բժիշկ պէտք չէ, հապա հիւանդներուն. ես
արդարները կանչելու չեկայ, հապա մեղաւորները*։
18 Եւ Յովհաննէսի ու փարիսեցիներուն աշակերտները ծոմ կը պահէին. և եկան ու ըսին անոր, Ինչո՞ւ Յովհաննէսի ու փարիսեցիներուն աշակերտները
ծոմ կը պահեն, ու քու աշակերտներդ ծոմ չեն
19 պահեր։ Եւ Յիսուս ըսաւ անոնց, Միթէ կարելի՞ է
որ հարսնիքին տղաքը, քանի որ փեսան իրենց հետ է,
ծոմ պահեն. որչափ ժամանակ որ փեսան իրենց հետ
20 ունին, կարելի չէ ծոմ պահել։ Բայց օրեր պիտի
գան՝ որ երբ փեսան իրենցմէ վերցուի ապա այն օրը
21 ծոմ պիտի պահեն։ Մէկը կարկատան չձգեր նոր լաթի
կտոր մը հին հանդերձի վրայ. եթէ ոչ՝ այն նորը որ
անոր լրութեանը համար դրուած էր, հինէն կ'առնէ
22 ու պատռուածքը ա՛լ աւելի գէշ կ'ըլլայ, Ոչ ալ
մէկը նոր գինին հին տիկերու մէջ կը դնէ. եթէ ոչ՝
նոր գինին տիկերը կը պատռէ, ու գինին կը թափի
և տիկերը կը կորսուին. հապա նոր գինին նոր տիկերու մէջ դնելու է։

23 Ու եղաւ որ շաբաթ օրը ինք արտերուն մէջէն
կ'անցնէր, և իր աշակերտները երբ կ'երթային,

---

*Ոմանք կաւելցնեն, ապաշխարութեան

24 սկսան ցորենի հասկեր փրցնել։ Ու փարիսեցիները
ըսին իրեն, Նայէ շաբաթ օրը ի՛նչ կ՚ընեն, որ ար-
25 ժան չէ։ Ինք ալ անոնց ըսաւ, Բնաւ չէ՞ք կարդացեր
դուք Դաւիթի ըրածը՝ երբ պէտք ունեցաւ, և անօ-
26 թեցաւ ինք ու անոնք որ իրեն հետ էին։ Ի՛նչպէս
մտաւ Աստուծոյ տունը Աբիաթար քահանայապե-
տին օրով, և առաջաւորութեան հացերը կերաւ,
ու տուաւ անոնց ալ որ իրեն հետ էին, զոր մէկու՛ն
օրինաւոր չէ ուտել, բայց միայն քահանաներուն։
27 Եւ ըսաւ անոնց, Շաբաթը մարդուն համար եղաւ,
28 ու ոչ թէ մարդը շաբաթին համար։ Ուրեմն Որդին
մարդոյ շաբաթին ալ տէրն է։

ԳԼ. Գ

1 Եւ նորէն ժողովարանը մտաւ, ու հոն մարդ մը
2 կար՝ որուն ձեռքը չորցած էր։ Եւ իրեն կը սպասէին
թէ արդեօք շաբաթ օրը զանիկա պիտի բժշկէ՛, որ-
3 պէս զի իր վրայ ամբաստանութիւն ընեն։ Եւ ինք
ձեռքը չորցած մարդուն ըսաւ, Ելիր մէջտեղը կայնէ։
4 Ու ըսաւ անոնց, Շաբաթ օրը բարի՞ք ընել արժան է՝
թէ չարիք ընել, հոգի մը ապրեցնե՞լ՝ թէ մեռցնել·
5 բայց անոնք լուռ կեցան։ Եւ Յիսուս բարկութեամբ
շուրջանակի անոնց վրայ նայելով՝ անոնց սրտերուն
կուրութեանը համար տրտմած, ըսաւ այն մարդուն,
Ձեռքդ երկնցուր. ան ալ երկնցուց, և անոր ձեռքը
6 *ողջացաւ։ Ու փարիսեցիները Հերովդէսեաններուն
հետ մէկտեղ շուտ մը դուրս ելլելով, անոր դէմ

---

*Ոմանք, ողջացաւ միւսին պէս

խորհուրդ կ'ընէին թէ ի՛նչպէս զանիկա կորսնցնեն։
7 Բայց Յիսուս իր աշակերտներովը ծովեզերքը գնաց.
և շատ բազմութիւն անոր ետևէն գացին Գալիլեայէ
8 ու Հրէաստանէ, Եւ Երուսաղէմէ ու Եդոմէ
և Յորդանանու անդիի կողմէն. ու անոնք որ Տիւրոսի
ու Սիդոնի շրջակայ տեղերէն էին, շատ բազմութիւն,
9 երբ լսեցին ինչ որ կ'ընէր, իրեն եկան։ Եւ իր
աշակերտներուն ըսաւ որ նաւակ մը պատրաստ կենայ
իրեն համար՝ ժողովուրդին բազմութեանը պատճառաւ,
10 որպէս զի զինք չնեղեն։ Քանզի շատերը
բժշկեց, այնպէս որ ցաւ ունեցողները վրան կը դիզուէին
11 որպէս զի իրեն դպչին։ Եւ պիղծ ոգիները երբ
զինք կը տեսնէին, կ'իյնային իր առջև, կը կանչուըռտէին
12 ու կ'ըսէին, Դուն ես Աստուծոյ Որդին.
և ինք սաստիկ կը յանդիմանէր զանոնք, որ զինք
չյայտնեն։

13 Եւ լեռը ելլելով՝ իր ուզածները իրեն կանչեց, ու
14 գացին անոր քով։ Եւ տասուերկու հոգի որոշեց,
որպէս զի իրեն հետ ըլլան, և որպէս զի զանոնք ղրկէ
15 քարոզել, Ու իշխանութիւն ունենալ ցաւերը բժշկելու
16 և դևերը հանելու։ Եւ Սիմոնի անունը Պետրոս
17 դրաւ. Եւ Զեբեդեան Յակոբոսի ու Յակոբոսի
եղբօրը Յովհաննէսի՝ անոնց անունները Բանէրեգէս
18 դրաւ, որ ըսել է Որդիք որոտման. Եւ Անդրէասը,
ու Փիլիպպոսը, և Բարթողոմէոսը, ու Մատթէոսը,
և Թովմասը, ու Ալփէոսեան Յակոբոսը, և Թադէոսը,
19 ու Սիմոն Կանանացին, Եւ Յուդա Իսկարիովտացին,
որ նաև մատնեց զանիկա։

20 Տուն մը եկան, և նորէն ժողովուրդը ժողվուեցաւ,
այնպէս որ հաց ուտելու ալ ժամանակ չկրցան գտնել։

21 Ու երբ իրենները լսեցին, ելան որ զինք բռնեն,
22 քանզի կ՚ըսէին թէ խելլուած է։ Եւ այն դպիրները
որոնք Երուսաղէմէ իջեր էին, կ՚ըսէին թէ Անոր
ներսիդին Բէեղզեբուղ կայ, և դեւերուն իշխանովը
23 դեւերը կը հանէ։ Եւ իրեն կանչելով զանոնք՝
առակներով կ՚ըսէր անոնց, Ի՞նչպէս կրնայ Սատա-
24 նայ Սատանայ հանել։ Ու եթէ թագաւորութիւն
մը իրեն դէմ բաժնուի, այն թագաւորութիւնը
25 չկրնար կենալ։ Եւ եթէ տուն մը իրեն դէմ բաժ-
26 նուի, այն տունը չկրնար կենալ։ Ու եթէ Սատա-
նայ իրեն դէմ ելլէ ու բաժնուած է, անիկա չկրնար
27 կենալ, հապա անոր վերջը հասած է։ Մէկը չկրնար
զօրաւոր մարդու մը տունը մտնելով՝ անոր կարա-
սիները յափշտակել, եթէ առաջ այն զօրաւոր
մարդը չկապէ, ու ետքը անոր տունը կողոպտէ։
28 Ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի որ Ամէն մեղքերը պիտի ներ-
ուին մարդոց որդիներուն, և հայհոյութիւնները՝
29 որչափ որ հայհոյեն. Բայց ով որ Հոգւոյն Սրբոյ
դէմ հայհոյէ, յաւիտեան թողութիւն պիտի չու-
նենայ, հապա յաւիտենական դատաստանի պար-
30 տաւոր պիտի ըլլայ։ Վասն զի կ՚ըսէին թէ Պիղծ
ոգի կայ անոր ներսիդին։

31 Ետքը անոր մայրը ու եղբայրները եկան, ու դուրսը
կայնելով՝ մարդ ղրկեցին ու կը կանչէին զանիկա։
32 Եւ ժողովուրդը անոր բոլորտիքը նստեր էր, ու իրեն
ըսին թէ Ահա քու մայրդ ու եղբայրներդ դուրսը
33 կայներ են ու քեզ կ՚ուզեն։ Եւ անիկա պատասխան
տուաւ անոնց ու ըսաւ, Ո՞վ է իմ մայրս կամ եղբայր-
34 ներս։ Ու իր բոլորտիքը նստողներուն նայելով՝ ըսաւ,
35 Ահա իմ մայրս ու իմ եղբայրներս. Վասն զի ով որ Ա-

Աստուծոյ կամքը կը կատարէ, անիկա է իմ եղբայրս և քոյրս ու մայրս։

ԳԼ. Դ

1 Դարձեալ սկսաւ սորվեցնել ծովեզերքին վրայ, և
շատ ժողովուրդ անոր քով ժողվուեցաւ, այնպէս որ
ինք նաւը մտաւ ու նստաւ ծովուն վրայ, և բոլոր
2 ժողովուրդը ցամաքը ծովուն եզերքն էր։ Եւ անոնց
շատ բաներ կը սորվեցնէր առակներով, ու կ'ըսէր
3 անոնց իր վարդապետութեանը մէջ, Լսեցէք. ահա
4 սերմ ցանողը ելաւ որպէս զի սերմ ցանէ։ Ու երբ կը
ցանէր, մէկ քանին ճամբուն քով ինկաւ, և *թռչու-
5 նները եկան ու կերան զանիկա։ Եւ ուրիշը ինկաւ
ապառաժուտ տեղի վրայ, ուր շատ հող չկար. և
շուտ մը բուսաւ՝ հողին խորունկութիւն չունենա-
6 լուն համար. Սակայն արեւուն ծագած ատենը այ-
րեցաւ, ու արմատ չունենալուն համար չորցաւ։
7 Եւ ուրիշը ինկաւ փուշերու մէջ, և փուշերը ելան
8 ու խեղդեցին զանիկա, ու պտուղ չտուաւ։ Եւ ու-
րիշը ինկաւ աղէկ հողի մէջ, ու պտուղ կու տար,
որ ելաւ ու մեծցաւ, և կը բերէր մէկուն տեղ երե-
սուն, ու մէկուն տեղ վաթսուն, և մէկուն տեղ
9 հարիւր։ Ու կ'ըսէր, Ան որ լսելու ականջ ունի,
թող լսէ։

10 Ու երբ առանձին էր, իր քով եղողները տասուեր-
կուքին հետ մէկտեղ հարցուցին իրեն այն առակը։
11 Եւ ըսաւ անոնց, Ձեզի տրուած է գիտնալ Աստու-
ծոյ թագաւորութեան խորհուրդը, բայց անոնց որ

---

*Յուն., երկինքի թռչունները

12 դուրսէն են, ամէն բան առակներով կ'ըլլայ· Որպէս
զի տեսնելով տեսնեն՝ ու չտեսնեն, և լսելով լսեն՝
ու չիմանան, որպէս զի չըլլայ թէ դարձի գան, և
13 իրենց մեղքերուն թողութիւն ըլլայ։ Ու ըսաւ անոնց, Այս առակը չէ՞ք գիտեր· ուրեմն ի՞նչպէս պի-
14 տի գիտնաք ամէն առակները։ Սերմ՝ ցանողը խօսքը
15 կը ցանէ։ Եւ ճամբուն քովինները անոնք են, որոնց
մէջ խօսքը կը ցանուի, ու երբ կը լսեն, շուտ մը
Սատանայ կու գայ և անոնց սիրտերուն մէջ ցան-
16 ուած խօսքը կը հանէ։ Նոյնպէս ալ ապառաժուտ
տեղերու վրայ ցանուածները անոնք են, որ երբ կը
լսեն խօսքը, շուտ մը ուրախութեամբ կ'ընդունին
17 զանիկա. Եւ իրենց մէջ արմատ չունենալով՝ քիչ
ժամանակ կը տեւեն, ետքը երբ նեղութիւն կամ
հալածանք ըլլայ խօսքին համար, շուտ մը կը գայ-
18 թակղին։ Եւ փուշերուն մէջ ցանուածները անոնք
19 են, որ երբ խօսքը կը լսեն, Աշխարհիս զբաղմունք-
ները ու հարստութեան խաբէութիւնները, և ուրիշ
բաներուն ցանկութիւնները մէջ մտնելով, խօսքը
20 կը խեղդեն, ու կ'ըլլայ անպտուղ։ Եւ աղէկ հողի
մէջ ցանուածները անոնք են, որ խօսքը կը լսեն և
կ'ընդունին, ու պտուղ կու տան՝ մէկուն տեղ երե-
սուն, և մէկուն տեղ վաթսուն, ու մէկուն տեղ
հարիւր։

21 Եւ ըսաւ անոնց, Միթէ ճրագը գրուանին կամ
մահիճին տա՞կ դրուելու համար կու գայ, չէ՞ որ
22 աշտանակին վրայ դրուելու համար։ Վասն զի ծա-
ծուկ բան մը չկայ, որ պիտի չյայտնուի· և գաղտուկ
23 բան մը չէ եղած, որ երեւան պիտի չելլէ։ Եթէ մէկը
լսելու ականջ ունի, թող լսէ։

24 Եւ ըսաւ անոնց, Նայեցէք ի՛նչ կը լսէք. ի՛նչ չափով
որ դուք կը չափէք, նոյն չափովը պիտի չափուի
25 ձեզի. և ձեզի, որ կը լսէք, պիտի աւելնայ։ Վասն զի
ո՛վ որ ունի, անոր պիտի տրուի. և ո՛վ որ չունի,
ունեցածն ալ անկէ պիտի առնուի։

26 Եւ կ՚ըսէր, Աստուծոյ թագաւորութիւնը այսպէս
27 է, որպէս թէ մարդ մը հողին մէջ սերմ ձգէ, Ու
քնանայ և արթննայ գիշեր ու ցորեկ, և սերմը բուսնի
28 ու մեծնայ, — ինք չգիտեր թէ ի՛նչպէս։ Քանզի
հողը ինքիրմէ պտուղ կու տայ. առաջ խոտը, ետքը
29 հասկը, անկէ ետև լեցուն ցորենը հասկին մէջ։ Ու
երբ պտուղը հասուննայ, շուտ մը մանգաղը կը ղրկէ,
վասն զի հունձքի ատենը հասած է։

30 Եւ կ՚ըսէր, Աստուծոյ թագաւորութիւնը ի՞նչ
բանի նմանցնենք, կամ ի՞նչ առակով զանիկա
31 բաղդատենք։ Մանանեխի հատի նման է, որ հողին
մէջ ցանուած ատենը՝ երկրի վրայ եղած սերմերուն
32 ամէնէն պզտիկն է. Ու երբ ցանուի, կը բուսնի և
ամէն խոտեղէններէն ալ մեծ կ՚ըլլայ, ու մեծ ճիւղեր
կ՚արձակէ, այնպէս որ երկինքի թռչուններուն
հերիք կ՚ըլլայ անոր շուքին տակ բնակելու։

33 Եւ այսպէս շատ առակներով կը խօսէր անոնց
34 հետ խօսքը, որչափ որ կրնային մտիկ ընել. Ու առանց
առակի բան մը չէր խօսեր անոնց, բայց առանձին
իր աշակերտներուն կը մեկնէր ամէնը։

35 Եւ նոյն օրը երբ իրիկուն կ՚ըլլար, ըսաւ անոնց,
36 Եկէք ծովուն անդին կողմը անցնինք։ Անոնք ալ ժողովուրդը
թող տալով՝ առին զինք ինչպէս էր նաւուն
մէջ. և ուրիշ նաւակներ ալ կային անոր հետ։
37 Ու հովի մեծ փոթորիկ մը եղաւ. և ալիքները նա-

ւուն վրայ կու գային, այնպէս որ գրեթէ կը լեցուէր։
38 Ու ինք նաւուն ետեւի կողմը բարձի վրայ կը քնանար. արթնցուցին զանիկա և կ'ըսէին անոր, Վար-
39 դապետ, հոգ չէ՞ որ կը կորսուինք։ Ու ելլելով՝ սաստեց հովին, և ծովուն ըսաւ, Դադարէ, լուռ կեցիր. ու հովը դադարեցաւ, և մեծ խաղաղութիւն
40 եղաւ։ Ու ըսաւ անոնց, Ինչո՞ւ այդպէս վախկոտ էք,
41 ի՞նչպէս կ'ըլլայ որ հաւատք չունիք։ Եւ անոնք խիստ վախցան, ու կ'ըսէին իրարու, Արդեօք ո՞վ է ասիկա, որ հովը ու ծովը ասոր կը հնազանդին։

ԳԼ. Ե

1 Եւ եկան ծովուն անդին կողմը *Գադարացւոց եր-
2 կիրը։ Ու երբ ինք նաւէն ելաւ, գերեզմաններէն ելած մարդ մը պատահեցաւ իրեն, որ պիղծ ոգի ու-
3 նէր. Որուն բնակած տեղն ալ գերեզմաններուն մէջ էր, ու շղթայով ալ մէկը չէր կրնար զանիկա կա-
4 պել. Որովհետեւ շատ անգամ ոտնակապերով և շղթաներով կապուեր էր, բայց անիկա շղթաները կտրեր ու ոտնակապերը կոտրտեր էր, և մէ՛կը չէր
5 կրնար զանիկա նուաճել. Եւ միշտ գիշեր ու ցորեկ †գերեզմաններուն մէջ ու լեռներուն մէջ՝ կը կանչուըռտէր, ու իր մարմինը քարերով կը ճեղքըռտէր։
6 Երբ հեռուանց Յիսուսը տեսաւ, վազեց ու երկրպա-
7 գութիւն ըրաւ անոր. Եւ մեծ ձայնով մը աղաղակեց ու ըսաւ, Դուն ինծի հետ ի՞նչ բան ունիս, Յիսուս,

---

*Ոմանք, Գերգեսացւոց

†Ոմանք, լեռներուն մէջ ու գերեզմաններուն մէջ

Որդի Աստուծոյ բարձրելոյ, քեզ Աստուծով
8 կ'երդմնցնեմ, զիս մի տանջեր: (Քանզի կ'ըսէր անոր,
9 Պիղծ ոգի, ելիր այդ մարդէն:) Եւ անոր հարցուց
թէ Անունդ ի՞նչ է. ու ըսաւ անոր, Իմ անունս Լէ-
10 գէոն է, վասն զի մենք շատուոր ենք: Եւ շատ *կ'ա-
ղաչէին անոր՝ որ զիրենք այն երկրէն դուրս չղրկէ:
11 Եւ հոն լեռանը մօտ խոզերու մեծ երամակ մը կար՝
12 որ կ'արածուէին: Ու բոլոր դեւերը աղաչեցին անոր
ու ըսին, Մեզ խոզերուն ղրկէ, որպէս զի անոնց մէջ
13 մտնենք: Եւ Յիսուս շուտ մը հրաման տուաւ անոնց.
ու երբ պիղծ ոգիները ելան, խոզերուն մէջ մտան,
և երամակը դահավէժ տեղէն ծովը վազեց, (երկու
հազարի չափ կային,) ու ծովուն մէջ խեղդուեցան:
14 Եւ խոզարածները փախան, ու պատմեցին քաղաքը
ու ագարակները. և մարդիկ ելան տեսնելու՝ թէ ինչ
15 բան է որ եղաւ: Ու եկան Յիսուսի, և տեսան դիւա-
հարը, որ լէգէոն ունէր, որ հագուած ու խելքը
16 վրան եկած նստեր էր, ու վախցան: Եւ անոնք որ
տեսեր էին, պատմեցին անոնց թէ ինչ եղաւ դիւա-
17 հարին, նաև խոզերուն վրայով: Եւ սկսան աղաչել
18 անոր, որպէս զի իրենց սահմաններէն երթայ: Ու երբ
անիկա նաւը մտաւ, դիւահարը կ'աղաչէր անոր՝ որ
19 անոր հետ ըլլայ. Եւ Յիսուս թող չտուաւ անոր,
հապա ըսաւ անոր, Գնա քու տունդ քու ընտանի-
քիդ, ու պատմէ անոնց ինչ որ Տէրը քեզի ըրաւ, և
20 ողորմեցաւ քեզի: Ան ալ գնաց, և սկսաւ Դեկապո-
լիսի մէջ քարոզել ինչ որ Յիսուս իրեն ըրաւ. և ա-
մէնը կը զարմանային:

---

*Կամ, կ'աղաչէր

21 Ու երբ Յիսուս նաւով նորէն ծովուն անդին կողմը
անցաւ, շատ բազմութիւն ժողվուեցաւ անոր քով,
22 և ինք ծովեզերքն էր։ Եւ ահա ժողովրդապետներէն
մէկը կու գայ, որուն անունը Յայրոս էր, ու երբ
23 տեսաւ զանիկա, անոր ոտքը ինկաւ. Եւ շատ կ'աղա-
չէր անոր ու կ'ըսէր թէ Իմ աղջիկս մեռնելու մօտ
է, գաս՝ անոր վրայ ձեռք դնես, որպէս զի ապրի,
24 ու պիտի ապրի։ Եւ գնաց անոր հետ, ու շատ բազ-
մութիւն իր ետեւէն կ'երթային ու կը նեղէին
զինք ։

25 Եւ կին մը, որ տասնուերկու տարի արիւնի տեւա-
26 տեւութեան մէջ էր, Ու շատ նեղութիւն կրած էր
շատ բժիշկներէ, և իր բոլոր ունեցածը վատներ էր,
ու օգուտ մը չէր գտեր, հապա ևս առաւել վայրա-
27 ցեր էր, Երբ Յիսուսի վրայով լսեց, ետեւէն եկաւ
բազմութեան մէջ, ու անոր հանդերձին դպաւ.
28 Քանզի կ'ըսէր, Եթէ միայն անոր հանդերձներուն
29 դպչիմ, պիտի բժշկուիմ։ Եւ շուտ մը իր արիւնին
աղբիւրը ցամքեցաւ, ու իր մարմինին մէջ իմացաւ
30 թէ տանջանքէն բժշկուեցաւ։ Եւ Յիսուս շուտ մը
գիտնալով իր անձին մէջ այն զօրութիւնը որ իրմէ
ելաւ, դարձաւ բազմութեանը մէջ ու ըսաւ, Ո՞վ
31 դպաւ իմ հանդերձներուս։ Եւ իր աշակերտները
ըսին իրեն, Կը տեսնես որ բազմութիւնը քեզ կը
32 նեղէ, ու կ'ըսե՞ս թէ Ո՞վ ինծի դպաւ։ Եւ իր բո-
լորտիքը կը նայէր որպէս զի այս բանը ընողը տեսնէ։
33 Ու կինը վախցաւ ու դողաց, վասն զի գիտէր թէ
իրեն ի՛նչ եղաւ, և եկաւ՝ անոր առջև ինկաւ, ու
34 բոլոր բաները շիտակ շիտակ զրուցեց անոր։ Եւ Յիսուս
ըսաւ անոր, Աղջիկ, քու հաւատքդ քեզ բժշկեց.

գնա խաղաղութեամբ, ու բժշկուած եղիր քու տան-
ջանքէդ։
35 Երբ դեռ ինք կը խօսէր, ժողովրդապետին տունէն
ոմանք եկան ու ըսին թէ Աղջիկդ մեռաւ, ալ ինչո՞ւ
36 վարդապետը կը յոգնեցնես։ Իսկ Յիսուս ըսուած
խօսքը լսածին պէս ժողովրդապետին ըսաւ, Մի վախ-
37 նար, միայն թէ հաւատա։ Եւ մէ՛կը թող չտուաւ
իրեն հետ երթալ, բայց միայն Պետրոսը ու Յակո-
38 բոսը և Յակոբոսի եղբայրը Յովհաննէսը։ Ու ժո-
ղովրդապետին տունը գալով՝ տեսաւ աղմուկ և
39 սաստիկ լացողներ ու աղաղակներ։ Եւ ներս մտնե-
լով՝ ըսաւ անոնց, Ինչո՞ւ խռովեր էք ու կու լաք.
40 մանուկը մեռած չէ, հապա կը քնանայ։ Եւ ծաղր
կ'ընէին զանիկա բայց ինք ամէնը դուրս հանելով՝
իրեն հետ առաւ մանուկին հայրը ու մայրը, և զա-
նոնք որ իրեն հետ էին, ու մտաւ հոն ուր մանուկը
41 պառկած էր։ Եւ մանուկին ձեռքէն բռնելով՝ ըսաւ
անոր, Տալիթա, կումի. որ կը թարգմանուի, Աղջիկ,
42 (քեզի կ'ըսեմ,) ելիր։ Եւ իսկոյն աղջիկը ոտք ելաւ
ու կը քալէր, վասն զի տասուերկու տարեկան էր.
43 ու մեծ ապշութեամբ ապշեցան։ Եւ սաստիկ պատ-
ուէր տուաւ անոնց՝ որ մա՛րդ չգիտնայ այս բանը,
ու ըսաւ որ անոր ուտելիք տան։

ԳԼ. Զ

1 Եւ անկէ ելլելով եկաւ իր երկիրը, ու անոր աշա-
2 կերտները իր ետեւէն գացին։ Եւ երբ շաբաթ օրը
հասաւ, սկսաւ ժողովարանին մէջ սորվեցնել. ու
շատերը լսելով կը զարմանային ու կ'ըսէին, Ասիկա

ուրկէ՞ ունի այս բաները, և այս ի՞նչ իմաստութիւն
է ասոր տրուած, որ այսպիսի հրաշքներ կ'ըլլան ասոր
3 ձեռքով։ Ասիկա հիւսը չէ՞, Մարիամի որդին, և
Յակոբոսի ու Յովսէսի և Յուդայի ու Սիմոնի եղ-
բայրը. ու ասոր քոյրերը հոս մեր քով չե՞ն. և անոր
4 վրայով կը գայթակղէին։ Բայց Յիսուս ըսաւ անոնց,
Մարգարէ մը անպատիւ չէ՝ բայց միայն իր երկրին
5 մէջ ու իր ազգականներուն և իր տանը մէջ։ Ու չէր
կրնար հոն մէ՛կ հրաշք ալ ընել, միայն թէ քանի
մը հիւանդներու վրայ ձեռք դրաւ ու բժշկեց զա-
6 նոնք. Եւ անոնց անհաւատութեանը վրայ կը զար-
մանար. ու շրջակայ գեղերը պտըտելով՝ կը սոր-
վեցնէր։

7 Եւ իրեն կանչեց տասուերկուքը, ու սկսաւ երկու
երկու ղրկել զանոնք, ու անոնց իշխանութիւն
8 տուաւ պիղծ ոգիներուն վրայ. Եւ պատուիրեց ա-
նոնց՝ որ ճամբու համար բան մը չառնեն, բայց միայն
գաւազան մը. ոչ պարկ, ոչ հաց, ոչ ստակ՝ գօտի-
9 ներնուն մէջ. Հապա հողաթափ հագնին. և կրկին
10 հանդերձ մի հագնիք՝ ըսաւ։ Ու ըսաւ անոնց, Ո՛ր
11 տուն որ մտնէք, հոն կեցէք մինչև անկէ ելլէք։ Եւ
անոնք որ ձեզ չեն ընդունիր, ու ձեզի մտիկ չեն
ըներ, երբ անկէ կ'ելլէք, ոտքերնուդ տակի փոշին
թօթվեցէք՝ անոնց վկայութիւն ըլլալու համար։
*Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, Սոդոմացւոց ու Գոմորաց-
ւոց աւելի դիւրին պիտի ըլլայ դատաստանին օրը՝
քան թէ այն քաղաքին։"

12 Եւ անոնք ելլելով՝ կը քարոզէին որ մարդիկ ապաշ-

---

*Ոմանք չունին

13 խարեն։ Եւ շատ դեւեր կը հանէին, ու շատ հիւանդ-
ներ իւղով կ'օծէին ու կը բժշկէին զանոնք։
14 Եւ Հերովդէս թագաւորը լսեց, (քանզի անոր ա-
նունը յայտնի եղաւ,) ու կ'ըսէր թէ Յովհաննէս
մկրտիչը մեռելներէն յարութիւն առեր է, ու անոր
15 համար հրաշքներ կ'ըլլան անով։ Ուրիշները կ'ըսէին
թէ Եղիան է. ուրիշներն ալ կ'ըսէին թէ Մարգարէ
16 մըն է, կամ մարգարէներէն մէկուն պէս։ Բայց երբ
Հերովդէս լսեց, ըսաւ, Անիկա Յովհաննէսն է,
որուն գլուխը ես կտրեցի, մեռելներէն յարութիւն
առեր է։
17 Քանզի Հերովդէս ինք մարդ ղրկեց, Յովհաննէսը
բռնեց, ու կապեց բանտը դրաւ իր եղբօրը Փիլիպպոսի
կնոջ, Հերովդիայի, համար, քանզի իրեն կին առեր
18 էր զանիկա։ Վասն զի Յովհաննէս Հերովդէսի կ'ը-
սէր, Քեզի օրինաւոր չէ քու եղբօրդ կինը ունենալ։
19 Եւ Հերովդիա ոխ ունէր անոր դէմ, ու կ'ուզէր զա-
20 նիկա մեռցնել ու չէր կրնար. Վասն զի Հերովդէս
կը վախնար Յովհաննէսէ, գիտնալով թէ անիկա
արդար և սուրբ մարդ մըն է, և անոր բերանը կը
նայէր, ու անկէ լսելով՝ շատ բաներ կ'ընէր, և քաղց-
21 րութեամբ անոր մտիկ կ'ընէր։ Ու երբ դիպուկ օր
մը եղաւ, որ Հերովդէս իր ծննդեան օրը ընթրիք
կ'ընէր իր մեծամեծներուն և հազարապետներուն ու
22 Գալիլեայի երեւելիներուն, Եւ Հերովդիայի աղջիկը
հանդէսի սրահը մտնելով խաղաց, ու հաճելի եղաւ
Հերովդէսի և իրեն հետ նստողներուն, Թագաւորը
ըսաւ աղջկան, Խնդրէ ինծմէ ինչ որ կ'ուզես, ու
23 պիտի տամ քեզի։ Եւ անոր երդում ըրաւ՝ ըսելով,
Ինչ որ դուն ինծմէ խնդրես, պիտի տամ քեզի,

24 մինչև թագաւորութեանս կէսը. Եւ անիկա դուրս
ելլելով իր մօրը ըսաւ, Ի՞նչ ուզեմ. ան ալ ըսաւ,
25 Յովհաննէս Մկրտչին գլուխը։ Եւ շուտ մը արտորա-
լով թագաւորին քով մտաւ ու խնդրեց՝ ըսելով,
Կ'ուզեմ որ շուտով սկուտեղի մը վրայ Յովհաննէս
26 Մկրտչին գլուխը տաս ինծի։ Եւ թագաւորը խիստ
տրտմեցաւ, բայց երդումներուն համար ու իրեն հետ
նստողներուն համար, չուզեց որ անոր խնդիրքը մեր-
27 ժէ։ Եւ թագաւորը իսկոյն դահիճ ղրկեց, ու հրա-
ման ըրաւ անոր գլուխը բերել. ան ալ գնաց բան-
28 տին մէջ գլխատեց զանիկա, Եւ սկուտեղով մը բե-
րաւ անոր գլուխը ու տուաւ աղջկան. և աղջիկը
29 զանիկա իր մօրը տուաւ։ Եւ անոր աշակերտները
լսելով՝ եկան անոր մարմինը վերցուցին ու գերեզ-
մանի մէջ դրին։

30 Եւ առաքեալները Յիսուսի քով ժողվուեցան, ու
պատմեցին անոր ամէն ինչ որ ըրին և ինչ որ սորվե-
31 ցուցին։ Եւ անիկա ըսաւ անոնց, Եկէ՛ք դո՛ւք առան-
ձին անապատ տեղ մը, և քիչ մը հանգչեցէք. քան-
զի շատերը կային որ կու գային ու կ'երթային. և
32 հաց ուտելու ալ ժամանակ չէին ունենար։ Եւ նա-
33 ւով անապատ տեղ մը գացին առանձին։ Ու ժողո-
վուրդները տեսան զանոնք որ կ'երթային, և շատերը
զանիկա ճանչցան, ու ոտքով բոլոր քաղաքներէն
հոն կը վազէին, և անոնցմէ առաջ հասնելով՝ անոր
34 քով ժողվուեցան։ Ու Յիսուս երբ դուրս ելաւ, շատ
ժողովուրդ տեսնելով խղճաց անոնց վրայ, վասն զի
հովիւ չունեցող ոչխարներու պէս էին, և սկսաւ
շատ բաներ սորվեցնել անոնց։

35 Ու երբ ժամանակը շատ ուշացաւ, իր աշակերտ-

ները իրեն եկան ու ըսին, Հոս անապատ տեղ մըն է,
36 ու ժամանակը ուշացած է։ Արձակէ ժողովուրդները
որպէս զի երթան բոլորտիքի ագարակները ու գեղերը
ու իրենց հաց գնեն, վասն զի ուտելու բան մը չունին։
37 Բայց անիկա պատասխան տուաւ ու ըսաւ անոնց,
Դուք տուէք ատոնց որ ուտեն։ Եւ ըսին իրեն,
Երթանք երկու հարիւր դահեկանի հաց գնե՞նք և
38 տանք ատոնց որ ուտեն։ Ըսաւ անոնց, Քանի՞ նկանակ
ունիք, գացէք նայեցէք. ու երբ գիտցան՝ ըսին,
39 Հինգ, ու երկու ձուկ։ Եւ հրաման ըրաւ անոնց՝ որ
ամէնը կանանչ խոտին վրայ գունդ գունդ նստեցընեն։
40 Եւ դաս դաս նստան, հարիւրական ու յիսունական։
41 Եւ հինգ նկանակը ու երկու ձուկը առաւ
ու դէպ ի երկինք նայելով՝ օրհնեց, և մանրեց նկանակները
ու տուաւ իր աշակերտներուն, որպէս զի
անոնց առջև դնեն, ու երկու ձուկը ամէնուն ալ
42 բաժնեց։ Եւ ամէնը կերան ու կշտացան։ (43) Եւ
տասնուերկու կողով լեցուն՝ կոտորուանքները վերցուցին,
44 և ձուկերէն ալ։ Եւ այն հացերէն ուտողները
հինգ հազարի չափ այր մարդիկ էին։

45 Եւ շուտ մը իր աշակերտները ստորցուց որ նաւը
մտնեն, և իրմէ առաջ միւս կողմը Բեթսայիդա անցնին,
46 մինչև ինք ժողովուրդը արձակէ։ Եւ անոնցմէ
47 զատուելով՝ լեռը ելաւ աղօթք ընելու։ Ու երբ իրիկուն
եղաւ, նաւը ծովուն մէջտեղն էր, ու ինք մինակ
48 ցամաքն էր։ Եւ տեսաւ զանոնք որ կը տագնապէին
հովէն թի քաշելու ատեն, վասն զի հովը իրենց
դէմ էր. և գիշերուան չորրորդ պահուն ատենները
ծովուն վրայ քալելով կու գայ անոնց, ու կ'ուզէր
49 անոնցմէ անցնիլ։ Անոնք երբ տեսան որ ծովուն վրայ

կը քալէր, կարծեցին թէ աչքի երեւոյթ բան մըն է,
50 ու կանչուըռտեցին. Քանզի ամէնն ալ զանիկա տե-
սան ու խռովեցան. Եւ ինք շուտ մը խօսեցաւ անոնց
հետ ու ըսաւ անոնց, Քաջ եղէք, ես եմ, մի վախ-
51 նաք։ Եւ նաւը ելաւ անոնց քով, ու հովը դադարե-
ցաւ. Եւ անոնք միտքերնուն մէջ չափէ դուրս ապ-
52 շած էին ու կը զարմանային, Վասն զի հացին վրայ
եղած հրաշքը չիմացան, քանզի սիրտերնին թմրած էր։
53 Ու միւս կողմը անցնելով՝ Գեննեսարէթի երկիրը
54 հասան ու նաւը տեղաւորեցին։ Ու երբ նաւէն ելան,
55 այն տեղի մարդիկը իսկոյն ճանչցան զանիկա. Եւ ա-
դին անդին վազելով բոլոր շրջակայ տեղերը, սկսան
մահիճներով հիւանդները բերել՝ ուր որ կը լսէին
56 թէ հոն է։ Եւ ուր որ կը մտնէր, գեղերը կամ քա-
ղաքները կամ ագարակները, հրապարակներուն մէջ
կը դնէին հիւանդները, ու կ'աղաչէին իրեն որ գոնէ
իր հանդերձին քղանցքին դպչին. Եւ որոնք որ դպան,
բժշկուեցան։

ԳԼ. Է

1 Եւ իր քով ժողվուեցան փարիսեցիները ու դպիր-
2 ներէն ոմանք՝ որ Երուսաղէմէ եկած էին։ Ու երբ
տեսան որ անոր աշակերտներէն ոմանք պիղծ, այս-
ինքն անլուայ, ձեռքերով հաց կ'ուտէին, մեղադրե-
3 ցին. Վասն զի փարիսեցիները ու բոլոր Հրեաները
մինչեւ աղէկ մը ձեռքերնին չլուան՝ հաց չեն ուտեր,
4 քանզի ծերերուն աւանդութիւնը կը բռնեն։ Եւ
շուկայէն եկած ատեններնին եթէ չլուացուին՝ չեն ուտեր.
Եւ ուրիշ շատ բաներ կան զորոնք ընդունած են ու

կը բռնեն, այսինքն գաւաթներու և փարչերու ուպղնձէ
ամաններու և անկողիններու լուացմունքներ։
5 Այն ատեն փարիսեցիները ու դպիրները հարցուցին
անոր, Թէ ինչո՞ւ քու աշակերտներդ ծերերուն աւանդութեանը
պէս չեն երթար, հապա անլուայ
6 ձեռքերով հաց կ'ուտեն։ Ան ալ պատասխան տուաւ
ու ըսաւ անոնց. Աղէկ մարգարէութիւն ըրաւ Եսայի
ձեզի կեղծաւորներուդ համար, ինչպէս գրուած է,
Այս ժողովուրդը միայն շրթունքներովը զիս կը պատուէ,
բայց իրենց սիրտը հեռացած պատուած է ինծմէ.
7 Ու պարապ տեղ զիս կը պաշտեն, մարդոց պատուիրած
բաները իբրեւ վարդապետութիւն սորվեցնելով։
8 Վասն զի Աստուծոյ պատուիրանքը թողելով՝
մարդոց աւանդութիւնը կը բռնէք, ինչպէս՝ փարչերու
և գաւաթներու լուացմունքներ, և ասոնց նման
9 շատ ուրիշ բաներ կ'ընէք։ Ու ըսաւ անոնց, Աղէկ
կ'անարգէք Աստուծոյ պատուիրանքը, որպէս զի ձեր
10 աւանդութիւնը պահէք։ Քանզի Մովսէս ըսաւ, Քու
հայրդ ու մայրդ պատուէ. և, Ով որ իր հայրը կամ
11 մայրը անիծէ, մահով թող մեռնի։ Բայց դուք կ'ըսէք,
Եթէ մէկը իր հօրը կամ մօրը ըսէ, Այն բանը
զոր ինծմէ պիտի շահիս, Աստուծոյ տուած կորբան է,
12 (որ ըսել է ընծայ,) ազատ կ'ըլլայ անիկա. Եւ ա՛լ թող
չէք տար անոր բան մը ընել իր հօրը կամ իր մօրը.
13 Ու Աստուծոյ խօսքը կը խափանէք ձեր աւանդութիւնովը
զոր կ'աւանդէք. և ասոր նման շատ ուրիշ
բաներ կ'ընէք։

14 Եւ բոլոր ժողովուրդը իրեն կանչելով ըսաւ ա-
15 նոնց, Լսեցէք ինծի ամէնքդ ու հասկցէք։ Բան մը
չկայ որ դուրսէն մարդուն ներսը մանէ, ու կարող

ըլլայ զանիկա պղծել, հապա այն բաները որ անկէ
16 կ'ելլեն, անոնք են որ մարդը կը պղծեն։ Ով որ լսելու ականջ ունի՝ թող լսէ։

17 Ու երբ այն բազմութենէն զատուելով տուն մտաւ,
իր աշակերտները հարցուցին իրեն այն առակին հա-
18 մար։ Ու ըսաւ անոնց, Դո՞ւք ալ այդպէս անմիտ
էք. չէ՞ք հասկնար թէ ամէն ինչ որ դուրսէն մար-
դուն ներսիդին կը մտնէ, չկրնար զանիկա պղծել.
19 Վասն զի ոչ թէ անոր սրտին մէջ կը մտնէ, հապա
փորը, և արտաքնոցը կ'ելլէ, ու բոլոր կերածները
20 կը մաքրէ։ Եւ կ'ըսէր թէ Ինչ որ կ'ելլէ մարդուն
21 ներսէն, անիկա կը պղծէ մարդը։ Վասն զի ներսէն,
մարդոց սրտէն, կ'ելլեն չար խորհուրդներ, շնու-
22 թիւններ, պոռնկութիւններ, սպանութիւններ, Գո-
ղութիւններ, ագահութիւններ, չարութիւններ,
նենգութիւն, գիճութիւն, չար աչք, հայհոյութիւն,
23 ամբարտաւանութիւն, անզգամութիւն։ Այս բո-
լոր չար բաները ներսէն կ'ելլեն, ու կը պղծեն մարդը։

24 Եւ անկէ ելլելով Տիւրոսի ու Սիդոնի սահմանները
գնաց, և տուն մը մտնելով՝ չէր ուզեր որ մէկուն
25 յայտնուի, բայց չկրցաւ ծածկուիլ. Քանզի կին մը,
որուն աղջիկը պիղծ ոգի ունէր եւ ներսէտէն, լսեց
26 անոր վրայով, ու եկաւ, անոր ոտքը ինկաւ։ Եւ այն
կինը *հեթանոս էր, ազգով Փիւնիկ Ասորի, ու կ'ա-
27 ղաչէր անոր՝ որ դեւը իր աղջիկէն հանէ։ Եւ Յիսուս
ըսաւ անոր, Թող տուր որ առաջ տղաքը կշտանան,
քանզի աղէկ չէ տղոց հացը առնել ու շուներուն
28 ձգել։ Անիկա պատասխան տուաւ ու ըսաւ անոր,

---

*Յուն. Յոյն

Այո, Տէր, վասն զի շուներն ալ սեղանին տակ
29 տղայոց փշրանքներէն կը կերակրուին։ Եւ ըսաւ անոր,
Այդ խօսքիդ համար գնա, քու աղջիկէդ դեւը
30 ելաւ։ Եւ երբ իր տունը երթալով, գտաւ որ դեւը
ելած՝ ու աղջիկը անկողինին վրայ պառկած էր։

31 Եւ նորէն Տիւրոսի ու Սիդոնի սահմաններէն ելլելով,
եկաւ Գալիլեայի ծովեզերքը, Դեկապոլիսի
32 սահմաններուն մէջէն։ Եւ մէկը բերին անոր առջև,
խուլ ու դժուարախօս, ու կ'աղաչէին որ անոր վրայ
33 ձեռք դնէ։ Եւ ժողովուրդէն մէկդի առնելով զանիկա,
իր մատները անոր ականջներուն մէջ խօթեց
34 ու թքաւ, և անոր լեզուին դպաւ, Ու երկինք նայելով՝
հառաչեց ու ըսաւ անոր, Եփփաթա, (որ ըսել
35 է Բացուէ) Եւ իսկոյն անոր ականջները բացուեցան,
ու անոր լեզուին կապը քակուեցաւ, և շիտակ
36 կը խօսէր։ Ու պատուիրեց անոնց որ մարդո՛ւ չըսեն.
և որչափ ինք կը պատուիրէր անոնց, անոնք ա՛լ աւելի
37 կը քարոզէին, Ու չափէ դուրս կը զարմանային
և կ'ըսէին, Ամէն բաները աղէկ ըրաւ ատիկա, ու
խուլերուն լսել կու տայ և համրերուն խօսիլ։

ԳԼ. Ը

1 Այն օրերը ժողովուրդը խիստ շատ ըլլալով, և ուտելու
բան մը չունենալով, Յիսուս իրեն կանչեց իր
2 աշակերտները ու ըսաւ անոնց, Կը խղճամ այդ ժողովուրդին
վրայ, վասն զի հիմա երեք օր է որ իմ՝ քովս
3 են, և բան մը չունին ուտելու. Եւ եթէ զանոնք անօթի
ղրկեմ իրենց տուները, ճամբուն մէջ պիտի
մարին, վասն զի ատոնցմէ ոմանք հեռու տեղէ եկած

4 են։ Եւ իր աշակերտները պատասխան տուին իրեն,
Այս անապատին մէջ ուրկէ՞ կրնայ մէկը հացով
5 կշտացնել ասոնք։ Եւ հարցուց անոնց, Քանի՞ նկա-
6 նակ ունիք, ու անոնք ըսին, Եօթը։ Եւ հրաման ըրաւ
ժողովուրդին՝ որ գետինին վրայ նստին, ու առաւ
եօթը նկանակը, գոհացաւ և կտրեց ու տուաւ ա-
շակերտներուն, որպէս զի ժողովուրդին առջև դնեն,
7 և դրին։ Ու քանի մը մանր ձուկեր ունէին, և օրհնեց
8 ու ըսաւ որ զանոնք ալ դնեն անոնց առջև։ Եւ կե-
րան ու կշտացան, ու աւելցած կտորուանքները վեր-
9 ցուցին եօթը զամբիւղ։ Եւ ուտողները չորս հազարի
10 չափ էին, ու արձակեց զանոնք։ Եւ շուտ մը նաւը
մտնելով աշակերտներուն հետ՝ եկաւ Դաղմանու-
թայի կողմերը։

11 Եւ փարիսեցիները ելլելով՝ սկսան անոր հետ վի-
ճաբանութիւն ընել, և զանիկա փորձելով՝ իրմէ
12 նշան մը կ՚ուզէին երկինքէն։ Եւ անիկա իր հոգիին
մէջ հառաչելով՝ ըսաւ, Ի՞նչ է որ այս ազգը նշան
կ՚ուզէ. ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի որ այս ազգին նշան
13 պիտի չտրուի։ Ու զանոնք թող տալով՝ նորէն նաւը
մտաւ, ու գնաց ծովուն միւս կողմը։

14 Եւ հաց առնելու մոռցեր էին, ու նաւուն մէջ
15 իրենց հետ միայն մէկ նկանակ ունէին։ Եւ կը պատ-
ուիրէր անոնց ու կ՚ըսէր, Նայեցէք և զգուշացէք
16 փարիսեցիներուն խմորէն ու Հերովդէսի խմորէն։ Եւ
իրարու հետ կը խորհէին ու կ՚ըսէին թէ Հաց չունե-
17 նալնուս համար է։ Իսկ Յիսուս անոնց խորհուրդը
գիտնալով՝ ըսաւ անոնց, Ինչո՞ւ կը խորհիք թէ հաց
չունիք. տակաւին չէ՞ք հասկնար ու չէ՞ք իմանար.
18 դեռ սրտերնիդ թմրա՞ծ է։ Աչքեր ունիք ու չէ՞ք

տեսնէք, և ականջներ ունիք ու չէ՞ք լսեր, և չէ՞ք
19 յիշեր։ Երբ հինգ նկանակը հինգ հազարին կտրեցի,
քանի՞ կողով լեցուն կտորուանք վերցուցիք. ըսին
20 անոր, Տասներկու։ Ու երբ եօթը նկանակը չորս հա-
զարին կտրեցի, քանի՞ զամբիւղ լեցուն կտորուանք
21 վերցուցիք. անոնք ալ ըսին, Եօթը։ Ու ըսաւ անոնց,
Հապա ի՞նչպէս չէք հասկնար։

22 Եւ Բեթսայիդա եկաւ, ու անոր առջև կոյր մը
23 բերին, ու կ'աղաչէին իրեն որ դպչի անոր. Եւ անի-
կա կոյրին ձեռքէն բռնելով գեղէն դուրս հանեց,
ու անոր աչքերուն թքնելով՝ ձեռքը անոր վրայ
դրաւ, ու կը հարցնէր անոր թէ բան մը կը տեսնէ՞։
24 Ան ալ նայեցաւ ու կ'ըսէր, Մարդիկ կը տեսնեմ
25 ծառերու պէս որ կը պտըտին։ Նորէն ձեռքը անոր
աչքերուն վրայ դրաւ, ու անոր նայիլ տուաւ. և
26 ողջացաւ ու ամէն բան համարձակ կը տեսնէր։ Ետքը
զանիկա իր տունը ղրկելով՝ ըսաւ, Գեղը մի մտներ
ու գեղին մէջ մարդո՛ւ մի ըսեր։

27 Եւ Յիսուս իր աշակերտներուն հետ մեկնեցաւ Փի-
լիպպոսի Կեսարիային գեղերը ելաւ, ու ճամբուն
մէջ կը հարցնէր իր աշակերտներուն ու կ'ըսէր ա-
նոնց, Ինծի համար ո՞վ կ'ըսեն մարդիկ թէ եմ։
28 Եւ անոնք պատասխան տուին ու ըսին, Ոմանք՝ Յով-
հաննէս Մկրտիչը, և ուրիշները՝ Եղիան, ուրիշներն
29 ալ՝ Մարգարէներէն մէկը։ Եւ ինք ըսաւ անոնց,
Հապա դուք ինծի համար ո՞վ կ'ըսէք թէ եմ. պա-
տասխան տուաւ Պետրոս ու ըսաւ անոր, Դուն ես
30 Քրիստոսը։ Եւ սաստիկ պատուիրեց անոնց՝ որ իրեն
համար մարդո՛ւ չզրուցեն։

31 Ու սկսաւ սորվեցնել անոնց, թէ Պէտք է որ Որդին

մարդոյ շատ չարչարանքներ կրէ, ու երէցներէն և քահանայապետներէն ու դպիրներէն մերժուի, ու սպաննուի, և երեք օրէն ետև յարութիւն առնէ։
32 Ու այս խօսքը յայտնի խօսեցաւ. և Պետրոս մէկդի առաւ զանիկա, ու սկսաւ յանդիմանել զանիկա։
33 Եւ ինք դարձաւ ու իր աշակերտներուն նայելով՝ յանդիմանեց Պետրոսը ու ըսաւ, Ետևս գնա, Սատանայ, վասն զի դուն Աստուծոյ բաները չես մտածեր, հապա մարդոց բաները։

34 Եւ ժողովուրդը իր աշակերտներուն հետ մէկտեղ իրեն կանչելով՝ ըսաւ անոնց, Ով որ կ'ուզէ իմ ետևէս գալ, թող իր անձը ուրանայ, և իր խաչը
35 վերցնէ, ու իմ ետևէս գայ։ Վասն զի ով որ կ'ուզէ իր անձը ապրեցնել, պիտի կորսնցնէ զանիկա. և ով որ ինծի ու աւետարանին համար իր անձը կը կորսնցնէ,
36 պիտի ապրեցնէ զանիկա։ Բանզի ի՞նչ օգուտ է մարդուն՝ որ բոլոր աշխարհը վաստկի, և իր անձը կոր-
37 սնցնէ. Կամ իր անձին համար ի՞նչ ազատչէք պի-
38 տի տայ մարդ։ Վասն զի ով որ զիս ու իմ խօսքերըս [illegible] ամօթ սեպէ այս շնացող ու մեղաւոր ազգին մէջ, Որդին մարդոյ ալ զանիկա [illegible] ամօթ պիտի սեպէ՝ երբ գայ իր Հօրը փառքովը սուրբ
39 հրեշտակներուն հետ։ Եւ ըսաւ անոնց, Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, որ հոս ներկայ եղողներէն մէկ քանիները կան՝ որոնք մահուան համը պիտի չառնեն, մինչև տեսնեն Աստուծոյ թագաւորութիւնը զօրութիւնով եկած։

ԳԼ. Թ

1 Եւ վեց օրէն ետեւ Յիսուս իրեն հետ առաւ Պետրոսը ու Յակոբոսը և Յովհաննէսը, ու զանոնք բարձր լեռ մը հանեց առանձին, և անոնց առջև այլակեր-
2 պեցաւ։ Ու իր հանդերձները եղան փայլուն խիստ ճերմակ, այնպէս որ երկրի վրայ թափիչ մը չկրնար
3 այնպէս ճերմկցնել։ Ու Եղիա Մովսէսի հետ երեւ-
4 ցաւ անոնց, և Յիսուսի հետ կը խօսէին։ Եւ Պետրոս պատասխան տալով ըսաւ Յիսուսի, Ռաբբի, աղէկ է որ հոս կենանք. ու երեք խրճիթ շինենք, մէկը
5 քեզի, և մէկը Մովսէսի, ու մէկը Եղիայի. Վասն զի չէր գիտեր թէ ի՛նչ կը խօսի, քանզի զարհուրեր էին։
6 Եւ ամպ մը հովանի եղաւ անոնց վրայ, ու ձայն մը եկաւ ամպէն՝ ըսելով, Ասիկա է իմ սիրելի Որդիս,
7 անոր մտիկ ըրէք։ Եւ յանկարծ՝ երբ ասդին անդին նայեցան, ալ ուրիշ մէկը չտեսան, հապա միայն
8 Յիսուսը իրենց հետ։ Ու երբ լեռնէն վար կ՚իջնէին, պատուիրեց անոնց որ տեսածնին մարդո՛ւ չպատմեն, բայց միայն Որդւոյն մարդոյ մեռելներէն յարու-
9 թիւն առնելէն ետեւ։ Եւ անոնք այն խօսքը պահեցին. ու իրենց մէջ հարցուփորձ կ՚ընէին թէ մեռել-
10 ներէն յարութիւն առնելը ի՞նչ է։ Եւ իրեն հարցուցին ու ըսին, Այն ի՞նչ է որ դպիրները կ՚ըսեն թէ
11 Պէտք է որ առաջ Եղիա գայ։ Անիկա պատասխան տալով ըսաւ անոնց, Յիրաւի առաջ Եղիա կուգայ, և ամէն բան կարգի կը դնէ. և թէ ի՛նչպէս գրուած է Որդւոյ մարդոյ համար, որ շատ չարչա-
12 րանքներ պիտի կրէ ու անարգուի. Բայց ձեզի կ՚ըսեմ

որ Եղիա եկաւ ալ, և ինչ որ ուզեցին՝ ըրին անոր,
ինչպէս գրուած է անոր համար։
13 Ու աշակերտներուն քով գալով՝ տեսաւ շատ ժո-
ղովուրդ անոնց բոլորտիքը, և դպիրները որ վիճա-
14 բանութիւն կ'ընէին անոնց հետ։ Եւ շուտ մը բոլոր
ժողովուրդը երբ տեսան զանիկա, խիստ զարմացան,
15 ու առաջ վազելով բարև կու տային անոր։ Եւ
հարցուց դպիրներուն թէ Ի՞նչ վիճաբանութիւն կ'ը-
16 նէք անոնց հետ։ Ու ժողովուրդէն մէկը պատասխան
տալով՝ ըսաւ, Վարդապետ իմ որդիս քեզի բերի,
17 որ համր ոգի ունի. Եւ ուր որ անոր հասնի, զանիկա
գետինը կը զարնէ, ան ալ կը փրփրի և իր ակռա-
ները կը կրճտէ ու կը ցամքի. և քու աշակերտնե-
18 րուդ ըսի որ զանիկա հանեն ու չկրցան։ Պատասխան
տուաւ անոնց ու ըսաւ, Ով անհաւատ ազգ, մինչև
ե՞րբ ձեզի հետ պիտի ըլլամ, մինչև ե՞րբ ձեզի պիտի
19 համբերեմ. ինծի բերէք զանիկա։ Եւ զանիկա բերին
իրեն. երբ ոգին տեսաւ զանիկա, շուտ մը չար ոգին
ցնցեց զանիկա, ու գետինը ինկած կը թաւալէր ու
20 կը փրփրէր։ Եւ Յիսուս հարցուց անոր հօրը ու ըսաւ,
Ո՞րչափ ատեն է որ այդ բանը ատոր եղաւ. ու անիկա
21 ըսաւ, Տղայութենէն ի վեր. Եւ շատ անգամ կրակի
ու ջուրի մէջ կը նետէ ատիկա՝ որպէս զի կորսնցնէ.
բայց եթէ կարողութիւն մը ունիս, օգնէ մեզի, խղ-
22 ճալով մեր վրայ։ Եւ Յիսուս ըսաւ անոր, Եթէ կա-
րող ես հաւատալու, ամէն բան կարելի է անոր որ
23 կը հաւատայ։ Եւ տղուն հայրը շուտ մը աղաղակեց
ու արցունքով ըսաւ, Կը հաւատամ, Տէր, օգնէ իմ
24 անհաւատութեանս։ Յիսուս երբ տեսաւ որ ժողո-
վուրդը վրան կը դիզուի, սաստեց պիղծ ոգիին ու

ըսաւ անոր, Համր ու խուլ ոգի, կը հրամայեմ քեզի,
25 ելիր անկէ, ու մէյ մըն ալ չմտնես անոր ներսը։ Եւ
կանչուըռտելով՝ սաստիկ ցնցեց զանիկա ու ելաւ.
և տղան մեռելի պէս եղաւ, այնպէս որ շատերը ըսին
26 թէ Մեռաւ։ Եւ Յիսուս անոր ձեռքէն բռնելով վեր-
27 ցուց զանիկա. ան ալ կայնեցաւ։ Ու երբ ինք տուն
մտաւ, իր աշակերտները առանձին հարցուցին իրեն՝
28 ըսելով, Մենք ինչո՞ւ չկրցանք հանել զանիկա։ Եւ
ըսաւ անոնց, Այդ տեսակին կարելի չէ ուրիշ բանով
մը ելլել, բայց միայն աղօթքով ու ծոմապահու-
թեամբ։

29 Եւ անկէ ելլելով Գալիլեայի մէջէն կ'անցնէին,
30 ու չէր ուզեր որ մէկը գիտնայ։ Վասն զի կը սորվեցը-
նէր իր աշակերտներուն ու կ'ըսէր անոնց թէ Որդին
մարդոյ պիտի մատնուի մարդոց ձեռքը, և զանիկա
պիտի սպաննեն. ու երբ սպաննուի՝ երրորդ օրը յա-
31 րութիւն պիտի առնէ։ Եւ անոնք չէին հասկնար այն
խօսքը, ու կը վախնային իրեն հարցնելու։

32 Եւ եկաւ Կափառնայում, ու երբ տուն մտաւ՝
հարցուց անոնց, Ինչ վիճաբանութիւն կ'ընէիք
33 ճամբան իրարու հետ։ Եւ անոնք լուռ կեցան, վասն
զի ճամբուն մէջ իրարու հետ վիճաբանութիւն կ'ը-
34 նէին թէ ո՛վ մեծ է։ Ու երբ նստաւ, կանչեց տաս-
ներկուքը ու ըսաւ անոնց, Եթէ մէկը կ'ուզէ առա-
ջին ըլլալ, ամէնուն յետինը պիտի ըլլայ և ամէնուն
35 սպասաւորը։ Ու տղայ մը առաւ կայնեցուց անոնց
մէջ, և իր գիրկը առնելով զանիկա՝ ըսաւ անոնց,
36 Ով որ այսպիսի տղոցմէն մէկը ընդունի իմ անու-
նովս զիս կ'ընդունի. և ով որ զիս ընդունի, ոչ թէ
37 զիս կ'ընդունի, հապա զիս ղրկողը։ Պատասխան տուաւ

անոր Յովհաննէս ու ըսաւ, Վարդապետ, մէկը տեսանք որ քու անունովդ դեւեր կը հանէր, ու մեր ետեւէն չգալուն, և զանիկա արգիլեցինք՝ մեր ե-
38 տեւէն չգալուն համար։ Եւ Յիսուս ըսաւ, Մի արգիլէք զանիկա, վասն զի մէկը չկայ որ իմ անունովս հրաշք գործէ, ու կարենայ շուտ մը զիս հայ-
39 հոյել։ Քանզի ան որ *մեզի հակառակ չէ, մեր՝ կող-
40 մըն է։ Վասն զի ով որ ձեզի գաւաթ մը ջուր խըմցընէ †իմ անունովս՝ թէ դուք Քրիստոսին էք, ճըշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, Անիկա իր վարձքը պիտի չկոր-
41 սնցնէ։ Եւ ով որ գայթակղեցնէ այս պզտիկներէն մէկը որ ինծի կը հաւատան, աւելի աղէկ էր անոր՝ որ աղացքի քար մը իր վիզէն կախուէր, ու ծովը
42 ձգուէր։ Եւ եթէ քու ձեռքդ քեզ կը գայթակղեցընէ, կտրէ զանիկա. աղէկ է քեզի պակասաւոր մըտնել կեանքը, քան թէ երկու ձեռք ունենալ ու գեհ-
43 եանը երթալ չմարելու կրակին մէջ, Ուր անոնց որ-
44 դը չմեռնիր ու կրակը չմարիր։ Եւ եթէ քու ոտքդ քեզ կը գայթակղեցնէ, կտրէ զանիկա. աղէկ է քեզի կաղ մտնել կեանքը, քան թէ երկու ոտք ունենալ ու գեհեանը ձգուիլ չմարելու կրակին մէջ,
45 Ուր անոնց որդը չմեռնիր ու կրակը չմարիր։ (46) Եւ եթէ քու աչքդ քեզ կը գայթակղեցնէ, հանէ զանիկա. աղէկ է քեզի մէկ աչքով Աստուծոյ թագաւորութիւնը մտնել, քան թէ երկու աչք ունենալ
47 ու կրակին գեհեանը ձգուիլ, Ուր անոնց որդը չմեռ-
48 նիր ու կրակը չմարիր։ Վասն զի ամէն մարդ կրակով

---

*Ոմանք, ձեզի հակառակ չէ, ձեր

†Ոմանք, այս անունով

49 պիտի աղուի, և ամէն զոհ աղով պիտի աղուի։ Աղը
աղէկ է, բայց եթէ աղը անհամնայ, ինչո՞վ պիտի
համեմցնէք. ձեր անձին մէջ աղ ունեցէք, և իրարու
հետ խաղաղութիւն ըրէք։

ԳԼ. Ժ

1 Եւ անկէ ելլելով՝ Հրէաստանի սահմանները եկաւ
Յորդանանու անդիի կողմէն, ու նորէն ժողովուրդ-
ները անոր քով կը ժողվուէին. և ինչպէս սովորու-
թիւն ունէր, դարձեալ կը սորվեցնէր անոնց։
2 Ու փարիսեցիները քովը եկան, և զանիկա փորձե-
լով՝ կը հարցնէին անոր թէ Արժա՞ն է որ այրը իր
3 կինը արձակէ։ Եւ անիկա պատասխան տուաւ ու ա-
4 նոնց ըսաւ, Մովսէս ձեզի ի՞նչ պատուիրեց։ Եւ ա-
նոնք ըսին, Մովսէս հրաման տուաւ արձակման գիր
5 գրել ու արձակել։ Եւ Յիսուս պատասխան տալով՝
անոնց ըսաւ, Ձեր սրտին կարծրութեանը համար գը-
6 րեց ձեզի այդ պատուէրը. Բայց ստեղծագործութեան
սկիզբէն Աստուած զանոնք արու և էգ ըրաւ, ու
7 ըսաւ, Ասոր համար մարդ իր հայրը ու մայրը պիտի
8 ձգէ և իր կնոջ պիտի յարի, Ու երկուքը մէկ մար-
մին պիտի ըլլան. ուստի ա՛լ երկու չեն, հապա մէկ
9 մարմին. Ուրեմն զայն որ Աստուած միաւորեց, մարդ
10 թող չզատէ։ Եւ տունը իր աշակերտները նորէն նոյն
11 բանը հարցուցին իրեն։ Ու ըսաւ անոնց, Ով որ իր
կինը արձակէ և ուրիշ մը առնէ, անոր դէմ շնու-
12 թիւն կ՚ընէ։ Ու կին մը եթէ իր էրիկէն զատուի և
ուրիշ էրկան մը ըլլայ, շնութիւն կ՚ընէ։
13 Եւ մանր տղաք բերին իրեն, որպէս զի անոնց դըպ-

չի, բայց աշակերտները կը յանդիմանէին բերող-
14 ները։ Յիսուս երբ տեսաւ, սրդողելով անոնց ըսաւ,
Թող տուէք այդ մանր տղոցը որ ինծի գան, և մի
արգիլէք զանոնք, վասն զի Աստուծոյ Թագաւորու-
15 թիւնը այդպիսիներուն է։ Ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի,
Ով որ Աստուծոյ Թագաւորութիւնը պզտիկ տղու
16 մը պէս չընդունի, բնաւ պիտի չմտնէ անոր մէջ։ Եւ
զանոնք գիրկը առաւ, անոնց վրայ ձեռք դրաւ ու
օրհնեց զանոնք։

17 Ու երբ անիկա դուրս ելաւ ճամբուն մէջ, ահա
մարդ մը վազեց, ու անոր առջև ծունկ դնելով կը
հարցնէր անոր — Կ՚ըսէր, Բարի վարդապետ, ինչ
18 ընեմ որ յաւիտենական կեանքը ժառանգեմ։ Եւ
Յիսուս ըսաւ անոր, Ինչո՞ւ զիս բարի կ՚անուանես.
19 մէկէն զատ բարի չկայ, որ է Աստուած։ Պատուի-
րանքները գիտես. Շնութիւն մի ըներ, Սպանութիւն
մի քներ, Գողութիւն մի ըներ, Սուտ վկայութիւն մի
ըներ, Զրկանք մի ըներ, Քու հայրդ ու մայրդ պատ-
20 ուէ։ Անիկա պատասխան տուաւ ու ըսաւ անոր,
Վարդապետ ասոնք ամէնը մանկութենէս ի վեր պա-
21 հեր եմ։ Եւ Յիսուս անոր նայելով՝ սիրեց զանիկա,
ու ըսաւ անոր, Մէկ բան պակաս է քեզի. գնա ու-
նեցածդ ծախէ և տուր աղքատներուն, ու երկինքը
գանձ պիտի ունենաս, և խաչը վերցուր ու եկուր իմ
22 ետևէս։ Եւ անիկա այս խօսքին համար խոժոռելով՝
տրտմած գնաց, վասն զի շատ ստացուածք ունէր։
23 Եւ Յիսուս իր բոլորտիքը նայելով՝ ըսաւ իր աշա-
կերտներուն, Որչափ դժուար է անոնց որ հարստու-
թիւն ունին Աստուծոյ Թագաւորութիւնը մտնել։
24 Եւ աշակերտները զարմացեր էին անոր խօսքերուն

վրայ· բայց Յիսուս նորէն պատասխան տալով՝ անոնց
ըսաւ, Որդեակներ, ո՜րչափ դժուար է էրէ՞ց հարըս-
տութեան յուսացողներուն Աստուծոյ թագաւորու-
25 թիւնը մտնել ։ Դիւրին է որ ուղտը ասեղին ծակէն
անցնի, քան թէ հարուստը Աստուծոյ թագաւորու-
26 թիւնը մտնէ։ Եւ անոնք խիստ շատ կը զարմանային
27 ու կ'ըսէին իրարու, Ալ ո՞վ որ կրնայ փրկուիլ ։ Եւ
Յիսուս անոնց նայելով՝ ըսաւ, Ատիկա մարդոց կող-
մանէ անկարելի է, բայց ոչ Աստուծոյ կողմանէ.
28 քանզի Աստուծոյ կողմանէ ամէն բան կարելի է։ Պետ-
րոս սկսաւ ըսել անոր, Ահա մենք ամէն բան թողու-
29 ցինք և քու ետեւէդ եկանք։ Եւ Յիսուս պատասխան
տալով՝ ըսաւ, Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, Մէկը չկայ
որ թողուց տուն, կամ եղբայրներ, կամ քոյրեր,
կամ հայր, կամ մայր, կամ կին, կամ որդիներ,
կամ արտեր՝ ինծի համար ու աւետարանին համար,
30 Որ պիտի չառնէ հարիւրապատիկ հիմա այս ատենս
տուներ, ու եղբայրներ, և քոյրեր, ու մայրեր, և որ-
դիներ, ու արտեր հալածանքներու հետ, և գալու
31 աշխարհին մէջ յաւիտենական կեանքը։ Բայց շատ
առաջիններ պիտի ըլլան յետին, ու յետիններ՝ ա-
ռաջին։

32 Եւ անոնք դէպ ի Երուսաղէմ կ'ելլէին — ճամբուն
մէջ էին. և Յիսուս անոնցմէ առաջ կ'երթար, ու
անոնք կը զարմանային, ու ետեւէն երթալով՝ կը
վախնային։ Եւ նորէն քովը առնելով տասուերկուքը,
սկսաւ ըսել անոնց ինչ բաներ որ իրեն պիտի պատա-
33 հէին. Ու ըսաւ, Ահա Երուսաղէմ կ'ելլենք, և Որդին
մարդոյ պիտի մատնուի քահանայապետներուն ու
դպիրներուն, և զանիկա մահուան պիտի դատապար-

տեն, ու զանիկա հեթանոսներուն պիտի մատնեն.
34 Եւ զանիկա ծաղր պիտի ընեն ու ծեծեն, և անոր վըրայ
պիտի թքնեն, ու զանիկա մեռցնեն, ու երրորդ
օրը յարութիւն պիտի առնէ։
35 Եւ անոր քով գացին Յակոբոս ու Յովհաննէս,
Զեբեդէոսի որդիները, ու ըսին, Վարդապետ, կ'ուզենք
36 որ [illegible] ինչ որ խնդրենք՝ մեզի ընես։ Ան ալ
37 ըսաւ անոնց, Ի՞նչ կ'ուզէք որ ձեզի ընեմ։ Ու անոնք
ըսին իրեն, Շնորհէ մեզի որ նստինք մեզմէ մէկը աջ
38 կողմդ և միւսը ձախ կողմդ քու փառքիդ մէջ։ Եւ
Յիսուս ըսաւ անոնց։ Չէք գիտեր ի՛նչ կը խնդրէք.
կրնա՞ք խմել այն գաւաթը զոր ես կը խմեմ, և այն
39 մկրտութիւնովը մկրտուիլ՝ զոր ես կը մկրտուիմ։ Եւ
անոնք ըսին իրեն, Կրնանք. ու Յիսուս ըսաւ անոնց,
Այն գաւաթը զոր ես կը խմեմ՝ պիտի խմէք, և այն
մկրտութիւնովը զոր ես կը մկրտուիմ՝ պիտի մկրտուիք.
40 Բայց իմ աջ կողմս ու ձախ կողմս նստիլը
41 իմս չէ տալը, հապա որոնց որ պատրաստուած է։ Ու
երբ միւս տասը աշակերտները լսեցին, սկսան Յակոբոսի
42 ու Յովհաննէսի նեղանալ։ Իսկ Յիսուս իրեն կանչեց
զանոնք ու ըսաւ անոնց, Գիտէք որ ազգերուն իշխան
սեպուածները կը տիրեն անոնց, և անոնց մեծամեծները
43 կ'իշխեն անոնց. Բայց ձեր մէջ այնպէս պիտի
չըլլայ, հապա ձեզմէ ով որ մեծ ըլլալ կ'ուզէ, անիկա
44 ձեր սպասաւորը ըլլայ. Ու ձեզմէ ով որ առաջին
45 ըլլալ կ'ուզէ, անիկա ամենուն ծառայ ըլլայ։ Քանզի
Որդին մարդոյ ալ չեկաւ սպասաւորութիւն ընդունելու,
հապա սպասաւորութիւն ընելու, և իր
կեանքը շատերու համար փրկանք մը տալու։
46 Ու եկան Երիքով. ու երբ Երիքովէ կ'ելլէր աշա-

կերտներովը և շատ բազմութիւնով, Տիմէոսի որդին
կոյր Բարտիմէոս ճամբուն քով նստեր էր մուրալու։
47 Ու երբ լսեց թէ Յիսուս Նազովրեցին է, սկսաւ աղա-
ղակել ու ըսել, Յիսուս, որդի Դաւթի, ողորմէ ին-
48 ծի։ Եւ շատերը կը յանդիմանէին զանիկա որպէս զի
լռէ, բայց անիկա ա՛լ աւելի կ'աղաղակէր, Որդի
49 Դաւթի, ողորմէ ինծի։ Եւ Յիսուս կանգ առնելով՝
ըսաւ որ զանիկա կանչեն. կանչեցին կոյրը ու ըսին
50 անոր, Քաջ եղիր, ելիր, քեզ կը կանչէ։ Եւ անիկա
51 իր հանդերձը ձգելով, ելաւ ու եկաւ Յիսուսի։ Եւ
Յիսուս պատասխան տուաւ ու անոր ըսաւ, Ի՞նչ կ'ու-
զես որ քեզի ընեմ. կոյրը ըսաւ անոր, Ռաբբունի, որ
52 աչքերս բացուին։ Եւ Յիսուս ըսաւ անոր, Գնա. քու
հաւատքդ քեզ բժշկեց. և շուտ մը անոր աչքերը
բացուեցան, ու ճամբան Յիսուսի ետևէն կ'երթար

ԳԼ. ԺԱ

1 Ու երբ Երուսաղէմի մօտեցան, Բեթփագէ ու Բե-
թանիա դէպ ի Ձիթենեաց լեռը, Յիսուս իր աշա-
2 կերտներէն երկուքը ղրկեց, Եւ ըսաւ անոնց, Գացէք
այդ ձեր դիմացի գեղը, և անոր մէջ մտնելնուդ պէս՝
պիտի գտնէք կապուած աւանակ մը, որուն վրայ
մարդ մը նստած չէ. արձակեցէք զանիկա ու բերէք.
3 Եւ եթէ մէկը ըսէ ձեզի թէ Այդ ի՞նչ կ'ընէք, ըսէք
թէ Տէրոջը պէտք է. և շուտ մը հոս պիտի ղրկէ
4 զանիկա։ Գացին և գտան աւանակը դուրսը փողոցին
մէջ դրանը քով կապուած, ու արձակեցին զանիկա։
5 Եւ հոն կայնողներէն ոմանք ըսին անոնց, Ի՞նչ կ'ընէք
6 որ կ'արձակէք այդ աւանակը։ Եւ անոնք ըսին անոնց

ինչպէս Յիսուս պատուիրեր էր, ու իրենց թող տուին։
7 Եւ աւանակը Յիսուսի բերին, ու անոր վրայ իրենց
8 հանդերձները դրին, ու նստաւ անոր վրայ։ Եւ շատերը
իրենց հանդերձները ճամբուն վրայ փռեցին, և
ուրիշները ծառերէն ճիւղեր կը կտրէին ու ճամբուն
9 վրայ կը տարածէին։ Եւ առջեւէն ու ետեւէն գացողները
կ'աղաղակէին ու կ'ըսէին. Ովսաննա. Օրհնեալ
10 է ան որ Տէրոջը անունովը կու գայ. Օրհնեալ է մեր
Դաւիթ հօրը թագաւորութիւնը որ *կու գայ. Ովսաննա
ի բարձունս։

11 Եւ Յիսուս մտաւ Երուսաղէմ ու տաճարը, և չորս
կողմը ամէն բաները աչքէ անցուց. և արդէն ժամանակը
իրիկուն ըլլալով՝ Բեթանիա ելաւ տասներկուքին
հետ մէկտեղ։

12 Ու հետեւեալ օրը երբ Բեթանիայէ կ'ելլէին, անօթեցաւ.
13 Եւ հեռուանց տերեւալից թզենի մը տեսնելով՝
եկաւ որ թերեւս անոր վրայ բան մը գտնէ. ու
երբ անոր քով գնաց, տերեւներէն զատ բան մը
14 չգտաւ, վասն զի դեռ թուզի ատեն չէր. †Եւ պատասխան
տուաւ ու ըսաւ անոր, Ասկէ ետեւ մէկը քեզմէ
պտուղ չուտէ յաւիտեան. և իր աշակերտները լսեցին։

15 Ու եկան Երուսաղէմ. և Յիսուս տաճարը մտնելով՝
սկսաւ դուրս հանել զանոնք որ տաճարին մէջ կը
ծախէին ու կը գնէին. և ստակ փոխողներուն սեղանները
ու աղաւնի ծախողներուն աթոռները կործանեց.
16 Եւ թող չէր տար որ մէկը տաճարին մէջէն

---

*Ոմնք, Տէրոջը անունովը կու գայ

†Ոմնք Եւ Յիսուս

*17 աման մը անցնէ։ Եւ կը սորվեցնէր ու կ՚ըսէր անոնց,
Գրուած չէ՞ որ Իմ տունս աղօթքի տուն պիտի կոչուի
բոլոր ազգերուն. բայց դուք աւազակներու
18 այր ըրիք։ Եւ դպիրները ու քահանայապետները
լսելով՝ կը փնտռէին թէ ի՛նչպէս կորսընցնեն
զանիկա, քանզի անկէ կը վախնային. վասն զի
բոլոր ժողովուրդը զարմացեր էր անոր վարդապետութեանը
19 վրայ։ Ու երբ իրիկուն եղաւ, քաղաքէն դուրս
ելաւ։*

*20 Եւ առտուանց երբ անկէ կ՚անցնէին, թզենին տեսան
21 արմատէն չորցած։ Ու Պետրոսի միտքը եկաւ ու
ըսաւ անոր, Ռաբբի, ահա թզենին զոր անիծեցիր՝
22 չորցեր է։ Եւ Յիսուս պատասխան տալով՝ ըսաւ անոնց,
23 Աստուծոյ հաւատք ունեցէք. Քանզի ճշմարիտ
կ՚ըսեմ ձեզի, Ով որ այս լեռանը ըսէ, Ելիր ու ծովը
ինկիր, և իր սրտին մէջ չերկմտի, հապա հաւատայ
թէ ի՛նչ որ ըսէ կ՚ըլլայ, պիտի ըլլայ անոր ի՛նչ որ
24 ըսէ։ Ասոր համար կ՚ըսեմ ձեզի, Ի՛նչ բան որ աղօթքով
կը խնդրէք, հաւատացէք թէ պիտի առնէք, և
25 պիտի ըլլայ ձեզի։ Ու երբ աղօթքի կը կայնիք, ներեցէք
եթէ մէկուն դէմ բան մը ունիք, որպէս զի
ձեր Հայրն ալ որ երկինքն է, ներէ ձեզի ձեր յանցանքները։
26 Իսկ եթէ դուք չէք ներեր, ձեր Հայրն ալ
որ երկինքն է, պիտի չներէ ձեր յանցանքները։*

*27 Եւ նորէն Երուսաղէմ եկան. ու երբ տաճարին
մէջ կը պտըտէր, քահանայապետները և դպիրները
28 ու ծերերը անոր եկան, Ու ըսին անոր, Ի՞նչ իշխանութիւնով
կ՚ընես այդ բաները, և ո՞վ տուաւ քեզի
29 այդ իշխանութիւնը, որ այդ բաները ընես։ Պատասխան
տուաւ Յիսուս ու ըսաւ անոնց, Ես ալ ձեզի*

բան մը հարցնեմ, ու երբ ինծի պատասխան տաք, ես
ալ ձեզի պիտի ըսեմ թէ ի՛նչ իշխանութիւնով կ՚ը-
30 նեմ այս բաները։ Յովհաննէսի մկրտութիւնը երկին-
քէ՞ն էր՝ թէ մարդոցմէ. պատասխան տուէք ինծի։
31 Եւ անոնք իրենց մէջ կը խորհէին ու կ՚ըսէին, Եթէ
ըսենք՝ Երկինքէն, պիտի ըսէ, Հապա ինչո՞ւ չհաւա-
32 տացիք անոր. Իսկ եթէ ըսենք՝ Մարդոցմէ, ժողովուր-
դէն կը վախնային, վասն զի ամէնը *գիտէին Յով-
33 հաննէսը թէ ճշմարտապէս մարգարէ էր։ Եւ պա-
տասխան տալով՝ ըսին Յիսուսի, Չենք գիտեր. և Յի-
սուս պատասխան տալով ըսաւ անոնց, Ես ալ ձե-
զի չեմ ըսեր թէ ի՛նչ իշխանութիւնով կ՚ընեմ այս
բաները։

ԳԼ. ԺԲ

1 Եւ սկսաւ առակներով խօսիլ անոնց հետ ու ըսել,
Մարդ մը այգի անկեց, ու անոր բոլորտիքը ցանկ
քաշեց, և ստորահնձան փորեց, ու աշտարակ շինեց,
և զանիկա մշակներու յանձնեց, ու ինք օտար եր-
2 կիր մը գնաց։ Եւ ատենին ծառայ մը ղրկեց մշակնե-
րուն, որպէս զի մշակներէն այգիին պտուղէն առնէ։
3 Իսկ անոնք բռնեցին, ծեծեցին զանիկա ու պարապ
4 ճամբեցին։ Նորէն ուրիշ ծառայ մըն ալ ղրկեց ա-
նոնց, և զանիկա քարկոծելով գլուխը վիրաւորեցին
5 ու անարգուած ճամբեցին։ Եւ դարձեալ ուրիշ մը
ղրկեց, ու զանիկա սպաննեցին. և շատ ուրիշներ ալ
ղրկեց, որոնց մէկ քանիները ծեծեցին ու մէկ քանի-

---

*Յուն. ունէին

6 ները սպաննեցին։ Ուստի սիրելի որդի մըն ալ ունենալով, վերջապէս զանիկա ալ ղրկեց անոնց՝ ըսելով,
7 Թերեւս ամչնան իմ որդիէս։ Բայց այն մշակները ըսին իրարու, Ասիկա է ժառանգը. եկէք զանիկա սպան-
8 նենք, ու ժառանգութիւնը մերը ըլլայ։ Եւ բռնեցին զանիկա ու սպաննեցին, և այգիէն դուրս հանեցին։
9 Ուստի այգիին տէրը ի՞նչ պիտի ընէ. պիտի գայ ու կորսնցնէ մշակները, և այգին ուրիշներու պիտի տայ։
10 Եւ այս գիրը չէ՞ք կարդացեր, Թէ Այն քարը զոր շինողները անարգեցին, անիկա անկիւնին գլուխը ե-
11 ղաւ. Ասիկա Տէրոջմէն եղաւ, և զարմանալի է մեր աչքերուն։

12 Եւ կը փնտռէին թէ ի՛նչպէս բռնեն զանիկա, բայց ժողովուրդէն վախցան, քանզի իմացան որ այն առակը իրենց համար ըսաւ, և ձգեցին զանիկա ու գացին։

13 Եւ փարիսեցիներէն ու Հերովդեսեաններէն քանի մը հոգի ղրկեցին անոր, որպէս զի խօսքով բռնեն զանի-
14 կա։ Եւ անոնք եկան ու ըսին անոր, Վարդապետ, գիտենք որ ճշմարիտ ես, և մէկո՛ւն համար հոգ չէ, քանզի մարդոց երեսպաշտութիւն չես ըներ, հապա ճշմարտութեամբ Աստուծոյ ճամբան կը սորվեցնես. Կայսրին տուրք տալ արժա՞ն է՝ թէ ոչ, տա՞նք՝ թէ
15 չտանք։ Եւ Յիսուս գիտնալով անոնց կեղծաւորութիւնը՝ ըսաւ անոնց, Ինչո՞ւ զիս կը փորձէք. բերէք
16 ինծի դահեկան մը որ տեսնեմ։ Եւ անոնք բերին. ու ըսաւ անոնց, Որո՞ւն է այս պատկերը ու գիրը. և ա-
17 նոնք ըսին անոր, Կայսրին։ Եւ Յիսուս պատասխան տալով՝ ըսաւ անոնց, Զայն որ Կայսրինն է՝ Կայսրին տուէք, և զայն որ Աստուծոյն է՝ Աստուծոյ տուէք. ու զարմացան անոր վրայ։

18 Եւ անոր քով եկան սադուկեցիները որոնք կ'ըսեն
թէ յարութիւն չկայ, և անոր հարցուցին՝ ըսելով.
19 Վարդապետ, Մովսէս մեզի գրեց որ եթէ մէկուն եղբայրը
մեռնի, ու կինը ձգէ և զաւակ չձգէ, անոր
եղբայրը առնէ անոր կինը, և իր եղբօրը զաւակ հանէ։
20 Արդ եօթը եղբայրներ կային, և առաջինը կին
21 առաւ ու մեռաւ և զաւակ չձգեց։ Ու երկրորդը առաւ
զանիկա ու մեռաւ, և ան ալ զաւակ չձգեց·
22 Նոյնպէս ալ երրորդը, Ու եօթն ալ զանիկա առին և
23 զաւակ չձգեցին. ամէնէն ետքը կինն ալ մեռաւ։ Ուրեմն
յարութեան ատեն, երբ յարութիւն առնեն,
անոնցմէ որո՞ւն կինը պիտի ըլլայ. վասն զի եօթն ալ
24 զանիկա կին ունեցան։ Եւ Յիսուս պատասխան տալով՝
անոնց ըսաւ, Ասոր համար չէ՞ որ մոլորած էք,
որ ոչ գիրքերը գիտէք և ոչ Աստուծոյ զօրութիւնը։
25 Քանզի երբ մեռելներէն յարութիւն առնեն, ոչ կին
կ'առնեն և ոչ էրկան կը տրուին, հապա երկինքի
26 հրեշտակներուն պէս են։ Բայց մեռելներուն համար՝
թէ յարութիւն կ'առնեն, Մովսէսի գիրքին մէջ չէ՞ք
կարդացեր մորենիին վրայ, ի՛նչպէս Աստուած անոր
խօսեցաւ՝ ըսելով. Ես եմ Աբրահամի Աստուածը, և
27 Իսահակի Աստուածը, ու Յակոբի Աստուածը։ Անիկա
մեռելներուն Աստուածը չէ, հապա կենդանիներուն.
ուրեմն դուք խիստ մոլորած էք։

28 Եւ դպիրներէն մէկը եկաւ, ու մտիկ կ'ընէր անոնց՝
երբ վիճաբանութիւն կ'ընէին, ու երբ տեսաւ թէ
աղէկ պատասխան տուաւ անոնց, հարցուց անոր ըսելով,
Ո՞րն է բոլոր պատուիրանքներուն առաջինը։
29 Եւ Յիսուս պատասխանեց անոր, Բոլոր պատուիրանքներուն
առաջինը այս է. Լսէ, ով Իսրայէլ, մեր Տէր

30 Աստուածը մէկ Տէր է. Եւ քու Տէր Աստուածդ սիրես
քու բոլոր սրտէդ, և քու բոլոր անձէդ, ու քու
բոլոր մտքէդ, և քու բոլոր զօրութենէդ. ասիկա է
31 առաջին պատուիրանքը։ Ու երկրորդը ասոր նման,
Քու ընկերդ սիրես քու անձիդ պէս. ասոնցմէ մեծ
32 ուրիշ պատուիրանք չկայ։ Եւ դպիրը ըսաւ անոր,
Աղէկ, վարդապետ, շիտակ խօսեցար թէ Աստուած
33 մէկ է, և անկէ զատ ուրիշ մը չկայ, Եւ բոլոր սրտէ,
ու բոլոր մտքէ, և բոլոր անձէ, ու բոլոր զօրութենէ
զանիկա սիրելը, ու ընկերը իր անձին պէս սիրելը
34 ամէն ողջակէզներէ ու զոհերէ աւելի է։ Եւ Յիսուս
տեսնելով որ անիկա խելացութենով պատասխան
տուաւ, ըսաւ անոր, Աստուծոյ թագաւորութենէն
հեռու չես. և ա՛լ ուրիշ մէկը չէր համարձակեր
անոր բան մը հարցնելու։

35 Եւ Յիսուս երբ տաճարին մէջ կը սորվեցնէր, պատասխան
տուաւ ու ըսաւ, Դպիրները ի՞նչպէս կ՚ըսեն
36 թէ Քրիստոս Դաւիթի որդին է. Եւ ինք Դաւիթ Սուրբ
Հոգիով կ՚ըսէ, Տէրը իմ Տէրոջս ըսաւ, Նստէ իմ
աջ կողմս, մինչև քու թշնամիներդ ոտքերուդ պատուանդան
37 ընեմ։ Ուրեմն Դաւիթ ինք որ զանիկա Տէր
կը կոչէ, ի՞նչպէս անիկա անոր որդին կ՚ըլլայ. և ժողովուրդէն
շատերը յօժարութեամբ մտիկ կ՚ընէին
անոր։

38 Եւ իր վարդապետութեանը մէջ կ՚ըսէր անոնց,
Զգուշացէք դպիրներէն, որոնք կ՚ուզեն փառաւոր
հանդերձներով պտըտիլ, և շուկաներուն մէջ բարևներ
39 կը փնտռեն, Ու ժողովարաններուն մէջ առաջին
աթոռները, և ընթրիքներու մէջ առաջին բազմոցները.
40 Որոնք որբևայրիներուն տուները կ՚ուտեն,

ու ձեւքով երեւնալու համար աղօթքը կ'երկնցնեն.
ասոնք աւելի դատապարտութիւն պիտի ընդունին։
41 Եւ Յիսուս գանձանակին դիմաց նստած՝ կը նայէր
թէ ինչպէս ժողովուրդը գանձանակին մէջ ստակ
42 կը ձգէ. և շատ հարուստներ շատ բան ձգեցին։ Աղ-
քատ որբեւայրի մըն ալ եկաւ ու երկու լումայ ձը-
43 գեց, որ նաքարակիտ մը կ'ընէ։ Եւ իր աշակերտները
իրեն կանչելով՝ ըսաւ անոնց, Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի,
որ այս աղքատ որբեւայրին գանձանակը ստակ ձգողնե-
44 րուն ամենէն աւելի ձգեց. Վասն զի ամէնը իրենց
աւելցածէն ձգեցին, բայց ասիկա իր չքաւորութե-
նէն՝ ունեցածին բոլորը ձգեց, իր բոլոր ապրուստը։

ԳԼ. ԺԳ

1 Ու երբ տաճարէն դուրս կ'ելլէր, իր աշակերտներէն
մէկը ըսաւ իրեն, Վարդապետ, նայէ ինչպէս քարեր
2 են, և ի՛նչ կերպ շէնքեր։ Եւ Յիսուս պատասխան
տալով՝ ըսաւ անոր, Կը տեսնէ՞ս այդ մեծ շէնքերը.
քար մը քարի վրայ պիտի չմնայ որ չքակուի։
3 Ու երբ անիկա Ձիթենեաց լեռը տաճարին դիմաց
նստեր էր, Պետրոս ու Յակոբոս և Յովհաննէս ու Անդ-
4 րէաս հարցուցին իրեն առանձին, Ըսէ մեզի, ե՞րբ
պիտի ըլլան այդ բաները, և ի՞նչ նշան պիտի ըլլայ
5 այդ ամէն բաներուն կատարուելու ատենը։ Եւ Յի-
սուս պատասխան տուաւ անոնց ու սկսաւ ըսել, Զգոյշ
6 կեցէք, չըլլայ որ մէկը ձեզ խաբէ. Վասն զի շատերը
պիտի գան իմ անունովս ու ըսեն թէ Ես եմ Քրիս-
7 տոսը, ու շատերը պիտի մոլորեցնեն։ Բայց երբ լսէք
պատերազմներ և պատերազմներու լուրեր՝ մի խռո-

վիք, վասն զի պէտք է ըլլալ. բայց դեռ վերջը չէ։
8 Վասն զի ազգ ազգի վրայ պիտի ելլէ, ու թագաւորութիւն թագաւորութեան վրայ, և տեղ տեղ երկրաշարժութիւններ պիտի ըլլան. սովեր ու խռովութիւններ ալ պիտի ըլլան. ասոնք ցաւերուն սկիզբ-
9 ներն են։ Զգուշացէք ձեր անձերուն. քանզի ձեզ ատեաններու պիտի մատնեն, ու ժողովարաններուն մէջ ձեզ պիտի ծեծեն, և իմ՝ անուանս համար կուսակալներու ու թագաւորներու առջև պիտի կենաք՝
10 անոնց վկայութիւն ըլլալու համար։ Եւ առաջ պէտք
11 է որ աւետարանը քարոզուի բոլոր ազգերուն։ Բայց երբ ձեզ մատնելու տանին, առաջուընէ հոգ մի ընէք և մի մտածէք թէ ի՛նչ պիտի խօսիք, հապա այն ժամուն ինչ որ ձեզի տրուի՝ զանիկա խօսեցէք. վասն զի ոչ թէ դուք էք որ կը խօսիք, հապա Հոգին Սուրբ։
12 Ու եղբայր եղբայրը մահուան պիտի մատնէ, և հայրը՝ որդին, և որդիներ իրենց ծնողքներուն վրայ
13 պիտի ելլեն ու մեռցնեն զանոնք։ Եւ իմ՝ անուանս համար ամէնուն ատելի պիտի ըլլաք. բայց ան որ
14 մինչև վերջը համբերէ՝ անիկա պիտի ապրի։ Ու երբ տեսնէք աւերմունքին պղծութիւնը՝ որ Դանիէլ մարգարէին ձեռքով ըսուած է, թէ արժան չեղած տեղը կը կենայ, (ան որ կարդայ՝ թող հասկնայ,) այն ատեն Հրէաստանի մէջ եղողները լեռները թող փախ-
15 չին. Եւ ան որ տանիքին վրայ է՝ թող տուն չիջնէ, ու
16 չմտնէ իր տունէն բան մը առնելու. Եւ ան որ արտին մէջ է՝ թող ետ չդառնայ իր հանդերձը առ-
17 նելու։ Բայց վա՜յ այն օրերը յղի եղողներուն ու ծծ-
18 տուողներուն։ Եւ աղօթք ըրէք որ ձեր փախչիլը ձմեռը
19 չըլլայ։ Քանզի այն օրերը այնպիսի նեղութիւն պիտի

ըլլայ, որուն նմանը Աստուծոյ ստեղծած արարածներուն
սկիզբէն մինչև հիմա եղած չէ, ոչ ալ պիտի
20 ըլլայ։ Եւ եթէ Տէրը այն օրերը չկարճեցնէր, բնաւ
մարմին մը պիտի չազատէր. բայց ընտրեալներուն համար
21 զորոնք ընտրեց՝ այն օրերը կարճեցուց։ Եւ այն
ատեն եթէ մէկը ձեզի ըսէ, Ահա հոս է Քրիստոսը՝
22 կամ Ահա հոն, մի հաւատաք. Վասն զի սուտ Քրիստոսներ
և սուտ մարգարէներ պիտի ելլեն, ու նշաններ
և հրաշքներ պիտի ցուցնեն, որպէս զի եթէ կարելի
23 էր, ընտրեալներն ալ մոլորեցնեն։ Իսկ դուք
զգոյշ կեցէք. ահա առաջուընէ ըսի ձեզի ամէնը։
24 Բայց այն օրերը այն նեղութենէն ետև արեգակը
25 պիտի խաւարի, ու լուսինը իր լոյսը պիտի չտայ, Եւ
աստղերը երկինքէն պիտի թափթփին, ու երկինքին
26 մէջի զօրութիւնները պիտի շարժին։ Եւ այն ատեն
պիտի տեսնեն Որդին մարդոյ՝ ամպերու մէջ եկած
27 մեծ զօրութիւնով ու փառքով։ Եւ այն ատեն իր
հրեշտակները պիտի ղրկէ, ու իր ընտրեալները պիտի
ժողվէ չորս հովերէն, երկրի ծայրէն մինչև երկինքի
28 ծայրը։ Թզենիէն առակ մը սորվեցէք. երբ անոր ոստերը
կը կակուղնան ու տերևները կը ցցուին, գիտէք
29 թէ ամառը մօտ է։ Նոյնպէս ալ դուք երբ այս բաները
եղած տեսնէք, գիտցէք որ մօտ է դռներուն
30 քով։ Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, որ այս ազգը պիտի
31 չանցնի, մինչև որ այս ամէն բաները ըլլան։ Երկինք
ու երկիր պիտի անցնին, բայց իմ խօսքերս բնաւ պիտի
32 չանցնին։ Իսկ այն օրուան ու ժամուն համար մէ՛կը
չգիտեր, ոչ երկինքի մէջ եղող հրեշտակները և ոչ
33 Որդին, հապա միայն Հայրը։ Զգոյշ կեցէք, արթուն
մնացէք և աղօթք ըրէք, վասն զի չէք գիտեր ատենը

34 ե՛րբ է։ Ինչպէս օտար երկիր գացող մարդ մը իր
տունը կը թողու, ու իր ծառաներուն իշխանութիւն
կու տայ, և ամէն մէկուն իր գործը, ու դռնապա-
35 նին կ'ապսպրէ որ արթուն կենայ։ Ուրեմն արթուն
կեցէք, վասն զի չէք գիտեր թէ ե՛րբ կու գայ տա-
նուտէրը, իրիկո՞ւնը՝ թէ կէսգիշերի՞ն՝ թէ հաւա-
36 խօսի՞ն և թէ առտուանց։ Չըլլայ որ յանկարծակի
37 գայ ու ձեզ քունի մէջ գտնէ։ Եւ ինչ որ կ'ըսեմ
ձեզի՝ ամէնուն կ'ըսեմ, Արթուն կեցէք։

ԳԼ. ԺԴ

1 Եւ երկու օրէն ետև զատիկ ու բաղարջակերք էր.
և քահանայապետները ու դպիրները կը փնտռէին
թէ ի՛նչպէս նենգութեամբ բռնեն զանիկա ու մեռ-
2 ցընեն։ Բայց կ'ըսէին թէ Ոչ տօնին ատենը, որպէս
զի ժողովուրդին մէջ խռովութիւն չըլլայ։
3 Ու երբ ինք Բեթանիա էր բորոտ Սիմոնի տունը
սեղան նստած, կին մը եկաւ՝ որ շիշ մը պատուական
անուշ նարդոսի իւղ ունէր, և կոտրեց այն շիշը ու
4 անոր գլխուն վրայ թափեց։ Եւ կային ոմանք որ կը
դժուարէին ու կ'ըսէին, Ինչո՞ւ համար եղաւ այդ
5 իւղին կորուստը. Քանզի այդ [իւղը] երեք հարիւր
դահեկանէն աւելի կրնար ծախուիլ ու աղքատներուն
6 տրուիլ. և սաստիկ կը յանդիմանէին զանիկա։ Բայց
Յիսուս ըսաւ, Թող տուէք ատոր, ինչո՞ւ անհանգիստ
7 կ'ընէք ատիկա. բարի գործ մը գործեց ինծի։ Վասն
զի աղքատները ամէն ատեն ձեզի հետ ունիք, ու երբ
ուզէք, կրնաք անոնց բարիք ընել, բայց զիս ամէն
8 ատեն չունիք։ Ատիկա ինչ որ ունէր՝ ըրաւ. առաջ-

9 ուընէ իմ մարմինս օծեց իմ թաղումիս համար։ Ճըշմարիտ
կ՚ըսեմ ձեզի, թէ Բոլոր աշխարհի մէջ, ուր
որ այս աւետարանը քարոզուի, ասոր ըրածն ալ պիտի
խօսուի՝ իրեն յիշատակ ըլլալու համար։

10 Եւ Յուդա Իսկարիովտացի, տասուերկուքէն մէկը,
գնաց քահանայապետներուն, որ զանիկա մատնէ
11 անոնց։ Անոնք ալ լսելով ուրախացան, ու իրեն
ստակ տալ խոստացան, և կը փնտռէր թէ ի՛նչպէս
պատեհութիւնով մը մատնէ զանիկա։

12 Եւ բաղարջակերաց առաջին օրը, երբ զատիկը կը
մորթէին, անոր աշակերտները ըսին իրեն, Ո՞ւր կ՚ուզես
երթանք պատրաստենք՝ որպէս զի զատիկը ուտես։
13 Եւ իր աշակերտներէն երկուքը ղրկեց ու ըսաւ
անոնց, Գացէք քաղաքը, ու ձեզի մարդ մը պիտի
պատահի՝ որ ուսին վրայ ջուրի սափոր մը կը տանի,
14 գացէք անոր ետեւէն։ Եւ ուր որ մտնէ, տանը տէրոջը
ըսէք, Վարդապետը կ՚ըսէ, Ո՞ւր է օթեւանը, ուր
15 աշակերտներուս հետ մէկտեղ զատիկը ուտեմ։ Ան
ալ ձեզի յարդարուած ու պատրաստ մեծ վերնատուն
մը պիտի ցուցնէ. հոն պատրաստեցէք մեզի։
16 Եւ իր աշակերտները գացին ու քաղաքը մտան, և
ինչպէս իրենց ըսաւ՝ այնպէս գտան, և զատիկը պատրաստեցին։

17 Ու երբ իրիկուն եղաւ, տասուերկուքին հետ մէկտեղ
18 եկաւ։ Ու երբ սեղան նստան և կ՚ուտէին, ըսաւ
Յիսուս, Ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի որ ձեզմէ մէկը որ
19 հիմա ինծի հետ կ՚ուտէ, զիս պիտի մատնէ։ Եւ անոնք
սկսան տրտմիլ, ու մէկիկ մէկիկ ըսել անոր,
20 Միթէ ե՞ս եմ. և ուրիշ մը՝ Միթէ ե՞ս եմ։ Անիկա
պատասխան տուաւ ու ըսաւ անոնց, Այդ տասուեր-

կուքէն մէկը՝ որ ինծի հետ իր ձեռքը պնակը թաթխեց։
21 Յիրաւի Որդին մարդոյ կ'երթայ, ինչպէս
գրուած է իրեն համար. բայց վա՜յ այն մարդուն,
որուն ձեռքով Որդին մարդոյ կը մատնուի. աղէկ
էր այն մարդուն որ ծնած չըլլար։

22 Եւ քանի որ անոնք կուտէին, Յիսուս հաց առաւ,
օրհնեց ու կտրեց, և տուաւ անոնց ու ըսաւ, *Առէք,
23 այս է իմ մարմինս։ Եւ գաւաթը առաւ, գոհա-
ցաւ, ու տուաւ անոնց, և ամէնն ալ խմեցին անկէ։
24 Ու ըսաւ անոնց, Ասիկա է իմ արիւնս նոր ուխտի,
25 որ շատերու համար կը թափուի։ Ճշմարիտ կ'ըսեմ
ձեզի, Ասկէ ետև որթին բերքէն բնաւ պիտի չխմեմ
մինչև այն օրը երբ զանիկա նոր խմեմ Աստուծոյ
թագաւորութեանը մէջ։

26 Եւ օրհնութիւն մը երգելէ ետև Ձիթենեաց լեռը
27 ելան։ Եւ Յիսուս ըսաւ անոնց, Ամէնդ ալ այս գի-
շեր իմ վրայովս պիտի գայթակղիք. վասն զի գրուած
է թէ Հովիւը պիտի զարնեմ, ու ոչխարները պիտի
28 ցրուին։ Բայց յարութիւն առնելէս ետև ձեզմէ
29 առաջ Գալիլեա պիտի երթամ։ Իսկ Պետրոս ըսաւ
անոր, Թէպէտ ամէնն ալ գայթակղին, բայց ոչ թէ
30 ես։ Եւ Յիսուս ըսաւ անոր, Ճշմարիտ կ'ըսեմ քեզի,
որ դուն ալ այս գիշեր դեռ հաւը երկու անգամ
31 չխօսած երեք անգամ զիս պիտի ուրանաս։ Բայց
Պետրոս աւելի կը պնդէր ու կ'ըսէր, Թէև քեզի հետ
մեռնիլ պէտք ըլլայ ինծի, բնաւ քեզ պիտի չու-
րանամ. Նոյնպէս կ'ըսէին ամէնն ալ։

32 Եկան այն տեղը որուն անունը Գեթսեմանի էր, ու

---

*Ոմանք, Առէք, կերէք

ըսաւ իր աշակերտներուն, Հոս նստեցէք, մինչեւ որ
33 ես աղօթք ընեմ։ Ու իրեն հետ առնելով Պետրոսը
ու Յակոբոսը եւ Յովհաննէսը, սկսաւ խռովիլ եւ վշտա-
34 նալ։ Այն ատեն ըսաւ անոնց, Իմ անձս մեռնելու
35 չափ տրտում է. հոս կեցէք եւ արթուն մնացէք։ Ու
քիչ մը առաջ երթալով՝ իր երեսին վրայ գետինը ին-
կաւ եւ աղօթք ըրաւ, որ եթէ կարելի է, այն ժամը
36 իրմէ անցնի։ Եւ ըսաւ, Աբբա Հայր, ամէն բան քեզի
հնարաւոր է, այս գաւաթը ինծմէ անցուր. բայց ոչ՝
թէ ինչպէս ես կ'ուզեմ, հապա ինչպէս դուն կ'ուզես։
37 Եւ եկաւ ու զանոնք քնացած գտաւ. եւ ըսաւ Պետ-
րոսի, Սիմոն, կը քնանա՞ս. չկրցա՞ր ժամ մը արթուն
38 կենալ։ Արթուն կեցէք եւ աղօթք ըրէք, որպէս զի
փորձութեան մէջ չմտնէք. հոգին յօժար է, բայց
39 մարմինը տկար։ Եւ նորէն գնաց աղօթք ըրաւ՝ նոյն
40 խօսքը ըսելով։ Եւ դարձաւ ու զանոնք նորէն քնա-
ցած գտաւ, վասն զի աչքերնին ծանրացած էր, եւ
41 չէին գիտեր թէ ինչ պատասխան տան անոր։ Երրորդ-
անգամ ալ եկաւ ու ըսաւ անոնց, Ասկէ ետեւ
քնացէք ու հանգչեցէք. բաւական է, ժամը հասաւ.
ահա Որդին մարդոյ մեղաւորներուն ձեռքը կը մատ-
42 նուի։ Ելէք երթանք, ահա մօտեցաւ անիկա որ զիս
պիտի մատնէ։

43 Եւ դեռ անիկա այս որ կը խօսէր, իսկոյն Յուդա,
տասներկուքէն մէկը, եկաւ, եւ իրեն հետ քահա-
նայապետներուն եւ դպիրներուն ու ծերերուն կողմէն
44 շատ բազմութիւն՝ սուրերով ու բիրերով։ Եւ զա-
նիկա մատնողը անոնց նշան մը տուեր էր՝ ըսելով,
Ով որ ես համբուրեմ՝ ան է, բռնեցէք զանիկա եւ
45 զգուշութեամբ տարէք։ Ու անիկա գալով՝ շուտ մը

մօտեցաւ անոր և ըսաւ, Ռաբբի, Ռաբբի, ու համ-
46 բուրեց զանիկա։ Եւ անոնք ձեռք զարկին անոր ու
47 բռնեցին զանիկա։ Եւ քովը կայնողներէն մէկը սուրը
քաշեց ու զարկաւ քահանայապետին ծառային, ու
48 անոր ականջը մէկդի հանեց։ Եւ Յիսուս պատասխան
տալով՝ ըսաւ անոնց, Իբր թէ աւազակի՞ վրայ ելաք
49 սուրերով ու բիրերով զիս բռնելու։ Ամէն օր ձեր քով
էի ու տաճարին մէջ կը սորվեցնէի, և զիս չբռնեցիք.
50 բայց որպէս զի գիրքերը կատարուին։ Այն ատեն բո-
51 լոր աշակերտները թողուցին զանիկա ու փախան։ Եւ
երիտասարդ մը անոր ետեւէն կ'երթար՝ մերկ մարմնին
վրայ կտաւ մը առած, ու երիտասարդները զանիկա
52 բռնեցին. Ան ալ կտաւը թողուց ու մերկ փախաւ
անոնցմէ։

53 Եւ տարին Յիսուսը քահանայապետին, ու անոր
քով ժողվուեցան բոլոր քահանայապետները և ծե-
54 րերը ու դպիրները։ Եւ Պետրոս հեռուանց անոր ե-
տեւէն գնաց մինչև ներսը, քահանայապետին գաւի-
թը, և սպասաւորներուն հետ նստաւ, ու կրակին քով
55 կը տաքնար։ Իսկ քահանայապետները և բոլոր ժո-
ղովքը Յիսուսի դէմ վկայութիւն կը փնտռէին, որ-
56 պէս զի զանիկա մեռցնեն, և չէին գտներ. Վասն զի
շատերը սուտ վկայութիւն կը վկայէին անոր դէմ,
57 ու վկայութիւնները իրարու համաձայն չէին։ Եւ ո-
մանք ելան սուտ վկայութիւն կ'ընէին անոր դէմ՝ ու
58 կ'ըսէին թէ, Մենք լսեցինք ատկէ որ կ'ըսէր, Ես այդ
ձեռագործ տաճարը պիտի քակեմ, և երեք օրուան
մէջ ուրիշ մը պիտի շինեմ առանց ձեռագործի։
59 Բայց այնպէս ալ իրենց վկայութիւնը համաձայն
60 չէր։ Եւ քահանայապետը մէջտեղը ոտք ելլելով՝ հար-

ցուց Յիսուսի ու ըսաւ, Պատասխան մը չե՞ս տար.
61 ի՞նչ կը վկայեն ասոնք քեզի դէմ։ Բայց անիկա լուռ
կը կենար և պատասխան մը չէր տար. քահանայա-
պետը նորէն կը հարցնէր անոր ու կ'ըսէր, Դո՞ւն ես
62 Քրիստոսը, օրհնեալ Աստուծոյ Որդին։ Եւ Յիսուս
ըսաւ, Ես եմ. ու պիտի տեսնէք Որդին մարդոյ Զօ-
րութեան աջ կողմը նստած, ու երկինքի ամպերովը
63 եկած։ Եւ քահանայապետը իր հանդերձները պատ-
64 ռեց, ու ըսաւ, Ալ ի՞նչ պէտք են մեզի վկաներ։ Աստուծոյ
հայհոյութիւնը լսեցիք. ձեզի ի՞նչպէս կ'երեւնայ. և
ամէնը դատապարտեցին զանիկա թէ մահապարտ է։
65 Եւ ոմանք սկսան թքնել անոր ու երեսը ծածկել
և բռունցքով ծեծել ու ըսել, Մարգարէացիր. ու
սպասաւորները ապտակ կը զարնէին անոր։
66 Եւ Պետրոս վարը գաւիթն էր, ու քահանայապե-
67 տին աղախիններէն մէկը եկաւ, Ու տեսնելով Պետ-
րոսը որ կը տաքնար, նայեցաւ անոր ու ըսաւ, Դուն ալ
68 Յիսուս Նազովրեցիի հետ էիր։ Բայց անիկա ուրա-
ցաւ ու ըսաւ, Չեմ գիտեր և չեմ հասկնար թէ դուն
ի՛նչ կը խօսիս. ու երբ դուրս ելաւ գաւիթին դրանը
69 առջև, հաւը խօսեցաւ։ Եւ աղախինը նորէն տեսաւ
զանիկա, ու սկսաւ քովերինը կայնողներուն ըսել
70 թէ Աս ալ անոնցմէ է։ Եւ անիկա նորէն ուրացաւ։
Ու քիչ մը ատենէն ետքը՝ նորէն քովերինը կայնող-
ները ըսին Պետրոսի, Արդարև դուն անոնցմէ ես,
վասն զի Գալիլեացի ես, և քու զրուցուածքդ ալ
71 նման է անոնց։ Բայց անիկա սկսաւ անիծել ու եր-
դում ընել՝ ըսելով թէ Ես այն մարդը չեմ ճանչնար,
72 որու համար դուք կ'ըսէք։ Եւ իսկոյն երկրորդ ան-
գամ հաւը խօսեցաւ. ու Պետրոս միտքը բերաւ այն

խօսքը զոր Յիսուս իրեն ըսեր էր թէ Դուն հաւը երկու անգամ չխօսած՝ դուն երեք անգամ պիտի ուրանաս զիս. ու սկսաւ լալ։

ԳԼ. ԺԵ

1 **Ե**ւ *առտուանց շուտ մը քահանայապետները ծերերուն ու դպիրներուն հետ՝ և բոլոր ժողովքին ալ*
խորհուրդ ըրին, Յիսուսը կապեցին ու տարին մատ-
2 *նեցին Պիղատոսի, Եւ Պիղատոս հարցուց անոր ըսաւ, Դո՞ւն ես Հրէից Թագաւորը, անիկա ալ պա-*
3 *տասխան տալով՝ ըսաւ անոր, Դուն կ՚ըսես։ Եւ քա-*
հանայապետները շատ ամբաստանութիւն կ՚ընէին ա-
4 *նոր վրայով։ Ու Պիղատոս նորէն հարցուց անոր՝ ըսե-*
լով, Պատասխան մը չե՞ս տար. նայէ ո՛րչափ քեզի
5 *դէմ կը վկայեն։ Եւ Յիսուս ամենևին պատասխան*
մը չտուաւ, մինչև որ Պիղատոս զարմացաւ։
6 *Բայց տօնին ատենը կապուած մը կ՚արձակէր ա-*
7 *նոնց, ո՛րը որ իրենք ուզէին։ Եւ մէկը կար Բարաբբա*
անունով իր ընկեր խռովարարներուն հետ կապուած.
որոնք խռովութեան ատենը մարդասպանութիւն ըրեր
8 *էին։ Եւ ժողովուրդը աղաղակելով՝ սկսաւ խնդրել*
9 *որ ընէ ինչպէս միշտ կ՚ընէր իրենց։ Եւ Պիղատոս ա-*
նոնց պատասխան տուաւ ու ըսաւ, Կուզէ՞ք որ Հրէից
10 *Թագաւորը արձակեմ ձեզի։ Քանզի գիտէր որ քա-*
հանայապետները նախանձի համար մատներ էին զա-
11 *նիկա. Բայց քահանայապետները ժողովուրդը գրգռ-*
ուեցին որ խնդրեն յաւէտ Բարաբբան իրենց արձա-
12 *կել։ Նորէն Պիղատոս պատասխան տուաւ ու ըսաւ*
անոնց, Հապա Հրէից Թագաւոր ըսածնիդ ի՞նչ

13 կ'ուզէք որ ընեմ։ Եւ անոնք նորէն կ'աղաղակէին,
14 Խաչը հանէ ատիկա։ Պիղատոս ըսաւ անոնց, Բայց
ի՞նչ չար գործ ըրած է ատիկա. և անոնք ա՛լ աւելի
կ'աղաղակէին —— ըսելէն, Խաչը հանէ ատիկա։
15 Եւ Պիղատոս ժողովուրդը գոհ ընել ուզելով՝ Բարաբբան
արձակեց անոնց, ու Յիսուսը ծեծելով՝ ձեռք
տուաւ որպէս զի խաչուի։

16 Եւ զինուորները ներս տարին զանիկա գաւիթը,
այսինքն պալատը, և բոլոր գունդը մէկտեղ կանչեցին.
17 Ու հագուցին անոր ծիրանիներ, և փշեղէն
18 պսակ հիւսելով՝ անոր գլուխը դրին. Ու սկսան բարեւ
տալ անոր —— ըսել, Ողջոյն քեզ, Հրէից Թագաւոր։
19 Եւ անոր գլուխը եղէգով կը ծեծէին ու կը թքնէին
անոր, և ծունկի վրայ գալով երկրպագութիւն
20 կ'ընէին անոր։ Ու երբ ծաղր ըրին զանիկա, ծիրանիները
վրայէն հանեցին և իր հանդերձները հագուցին
անոր, ու դուրս հանեցին զանիկա՝ որպէս զի
խաչը հանեն։

21 Եւ Սիմոն Կիւրենացի, Աղեքսանդրոսի և Ռուփոսի
հայրը, որ անկէ կ'անցնէր արտէն եկած, պահակ
22 բռնեցին որպէս զի անոր խաչը վերցնէ։ Ու տարին
զանիկա Գողգոթա ըսուած տեղը, որ կը թարգմանուի
33 Գանկի տեղ,) Եւ անոր զմուռսով խառնուած
24 գինի տուին որ խմէ, բայց ինք չառաւ։ Ու խաչը հանեցին
զանիկա, և անոր հանդերձները բաժնեցին՝
անոնց վրայ վիճակ ձգելով թէ ո՛վ ինչ պիտի առնէ։
25 Ժամը երեքն էր ու խաչը հանեցին զանիկա։
26 Եւ անոր յանցանքի գիրը գրուած էր Թէ Հրէից Թագաւորն
27 է։ Ու անոր հետ երկու աւազակ խաչը հանեցին.
մէկը անոր աջ կողմէն ու մէկը ձախ կողմէն։

28 Եւ կատարուեցաւ այն գիրը որ կ'ըսէ թէ Անօրէններու
29 հետ սեպուեցաւ։ Եւ անոնք որ կ'անցնէին, կը
հայհոյէին անոր, գլուխնին կը շարժէին ու կ'ըսէին,
Աւա՜ղ, որ տաճարը կը քակէիր, և երեք օրուան մէջ
30 կը շինէիր. Ինքզինքդ ազատէ ու իջիր այդ խաչէն։
31 Նոյնպէս ալ քահանայապետները դպիրներուն հետ
իրենց մէջ ծաղր ընելով՝ կ'ըսէին, Ուրիշները ազատեց,
32 ինքզինք չկրնար ազատել։ Այդ Քրիստոսը, Իսրայէլի
թագաւորը, թող հիմա խաչէն վար իջնէ,
որպէս զի տեսնենք ու հաւատանք. և իրեն հետ խաչը
ելլողները կը նախատէին զանիկա։

33 Ու վեցերորդ ժամը հասածին պէս՝ բոլոր երկրին
34 վրայ խաւար եղաւ մինչև իններորդ ժամը։ Եւ իններորդ
ժամուն՝ Յիսուս մեծ ձայնով աղաղակեց ու
ըսաւ, Էլօի, Էլօի, լա՞մա սաբաքթանի. որ կը թարգմանուի,
Աստուած իմ, Աստուած իմ, ինչո՞ւ զիս
35 թողուցիր։ Եւ քովը կայնողներէն ոմանք երբ լսեցին՝
36 կ'ըսէին թէ Եղիան կը կանչէ։ Ու մէկը վազեց սպունգ
մը քացախով լեցուց, ու եղէգի մը անցընելով՝ տուաւ
անոր որպէս զի խմէ, և ըսաւ, Թող տուր, տեսնենք
թէ Եղիա կու գա՞յ զանիկա վար իջեցնելու։

37 Եւ Յիսուս մեծ ձայն մը հանեց ու հոգի տուաւ։
38 Ու տաճարին վարագոյրը երկուքի պատռեցաւ վերէն
39 վար։ Եւ հարիւրապետը որ անոր դիմաց կեցեր էր,
տեսնելով որ այսպէս աղաղակելով հոգի տուաւ,
40 ըսաւ. Արդարև Որդի Աստուծոյ էր այս մարդը։ Կային
ալ կային, որոնք հեռուանց կը նայէին, որոնց մէջ էր
Մարիամ Մագդաղենացի, և պզտիկ Յակոբոսի ու
41 Յովսէսի մայրը Մարիամ, և Սաղոմէ, Որոնք երբ Յիսուս
Գալիլեա էր իր ետևէն կ'երթային, և իրեն

սպասաւորութիւն կ'ընէին. և ուրիշ շատ կիներ ալ՝
որոնք իրեն հետ Երուսաղէմ՝ ելեր էին։
42 Ու երբ իրիկուն եղաւ, այն օրը ուրբաթ, այսինքն
43 շաբաթին առջի օրը, ըլլալով, Յովսէփ Արիմաթացի,
երեւելի խորհրդական մը, որ ինք ալ Աստուծոյ թա-
գաւորութեանը կը սպասէր, եկաւ ու համարձակու-
թիւն ընելով՝ Պիղատոսի քով մտաւ, և Յիսուսի
44 մարմինը խնդրեց։ Ու Պիղատոս զարմացաւ որ արդէն
մեռած ըլլայ. և հարիւրապետը իրեն կանչելով՝ հար-
45 ցուց անոր թէ Շա՞տ ատեն է որ մեռաւ։ Ու երբ
ստոյգը իմացաւ հարիւրապետէն, մարմինը Յովսէփի
46 շնորհեց, Եւ Յովսէփ կտաւ գնեց, ու զանիկա վար
իջեցնելով՝ կտաւովը փաթթեց, ու դրաւ գերեզմանի
մը մէջ՝ որ քարէ փորուած էր. և քար մը գլորեց գե-
47 րեզմանին դուռը։ Իսկ Մարիամ Մագդաղենացի ու
Յովսէսի մայրը Մարիամ տեսան այն տեղը ուր դըր-
ուեցաւ։

ԳԼ. ԺԶ

1 Ու երբ շաբաթը անցաւ, Մարիամ Մագդաղենացի
և Յակոբայի մայրը Մարիամ՝ և Սողոմէ խունկեր ծա-
2 խու առին, որպէս զի գան օծեն զանիկա։ Եւ մէկ-
շաբթի առտուանց շատ կանուխ, երբ արեւը կը ծա-
3 գէր, եկան գերեզմանը, Ու իրարու կ'ըսէին, Քարը ո՞վ
4 պիտի գլորէ մեզի գերեզմանին դռնէն, (Ու նայեցան
տեսան որ քարը գլորուած էր,) վասն զի շատ մեծ
5 էր։ Եւ ներս գերեզմանը մտնելով՝ երիտասարդ մը
տեսան որ աջ կողմը նստեր էր ճերմակ պատմուճան
6 հագած, ու զարհուրեցան։ Եւ անիկա ըսաւ անոնց,

Մի զարհուրիք· Յիսուս Նազովրեցին կը փնտռէք, որ
խաչուեցաւ· անիկա յարութիւն առաւ, հոս չէ·
7 ահա այն տեղը ուր դրին զանիկա: Բայց գացէք,
ըսէք անոր աշակերտներուն և Պետրոսի, թէ ահա
ձեզմէ առաջ Գալիլեա կ'երթայ, հոն պիտի տեսնէք
8 զանիկա՝ ինչպէս ձեզի ըսաւ: Եւ անոնք դողով ու
ապշութեամբ բռնուած՝ *ելան ու փախան գերեզմանէն,
և մարդու՛ բան չըսին, քանզի կը վախնային:
9 Յիսուս մէկշաբթի առտուանց յարութիւն առած՝
առաջ Մարիամ Մագդաղենացիին երեւցաւ, որմէ
10 եօթը դեւ հաներ էր: Անիկա գնաց անոնց պատմեց՝
որոնք անոր հետ էին, երբ սուգ կ'ընէին ու կու լային:
11 Իսկ անոնք երբ լսեցին թէ կենդանի է և թէ իրեն
երեւցաւ, չհաւատացին:

12 Ետքը ուրիշ կերպարանքով երեւցաւ անոնցմէ
13 երկուքին՝ որոնք քալելով արտը կ'երթային: Եւ անոնք
գացին ուրիշներուն պատմեցին, ու անոնց ալ
չհաւատացին:

14 Վերջը տասնըմէկին երեւցաւ, երբ սեղան նստած
էին, ու երեսնին զարկաւ իրենց անհաւատութիւնը
և սրտերնուն կարծրութիւնը, վասն զի որոնց որ
ինք երեւցաւ մեռելներէն յարութիւն առած՝ իրենք
չհաւատացին:

15 Եւ ըսաւ անոնց, Գացէք բոլոր աշխարհ, ու աւետարանը
16 քարոզեցէք բոլոր ստեղծուածներուն: Ան
որ հաւատայ ու մկրտուի՝ պիտի փրկուի, և ան որ
17 չհաւատայ՝ պիտի դատապարտուի: Եւ անոնք որ կը
հաւատան, այս նշանները անոնց հետ պիտի երթան·

---

*Ոմանք, շուտ ելան

Իմ անունովս դեւեր պիտի հանեն, նոր լեզուներ
18 պիտի խօսին. Ձեռքերնին օձեր պիտի բռնեն, և եթէ մահառիթ դեղ մը խմեն, իրենց պիտի չվնասէ. Հիւանդներու վրայ ձեռք պիտի դնեն, ու անոնք պիտի առողջանան։

19 Արդ Տէրը անոնց հետ խօսելէն ետքը երկինք համ-
20 բարձաւ, ու Աստուծոյ աջ կողմը նստաւ։ Եւ անոնք ելան ու ամէն տեղ կը քարոզէին, և Տէրը անոնց գործակից էր, ու խօսքը կը հաստատէր այն նշաններով որոնք անոնց հետ կ'երթային։ Ամէն։